POJEDINI BROJ 1.50 DINARA. TAKSA PLAĆENA U GOTOVU.

Islamski Glas

NEZAVISNI KULTURNO-PROSVJETNI I INFORMATIVNI LIST

ИСЛАМСКИ ГЛАС
MOSLIMISCHES WOCHENBLATT
HEBDOMADAIRE MOSLIMAINE

Pretplata: Godišnja . . . . Din 72·— Polugodišnja . . Din 36·— Tromjesečna . . Din 18·—

Uredništvo i uprava: Vojvode Stepe Obala 7/I.

Izlazi svakog petka. Plativo i utuživo u Sarajevu

God. II. Pretplata za inostranstvo Godišnje Din 120·—

31. januara 1936. Sarajevo 8. zulkade 1354.

Rukopisi se primaju do utorka o podne

Br. 18.

Sijmo dobro sjeme

da nam i plod dobar bude

Svemogući Allah kaže: *Allah je Onaj koji šalje vjetrove kao vijest radosnicu pred svoju milost (kišu). Pa kad se izviju kišni oblaci Mi ih potjeramo kraju obamrlom i iz njih spustimo vodu, pa s njom proizvedemo sve plodove. Eto tako Mi obamrle stvari oživljujemo da bi vi iz toga pouku crpili. — Čiste i lijepe zemlje daju voljom Božjom svoje* (blagoslovene) *plodove, a krtožljive su zemlje sa slabim i malim rodom. Mi ponavljamo Naše dokaze i znakove ljudima koji su zahvalni* (Poglavlje Araf 56—57).

Kuran nas živim i zornim primjerima iz prirode poučava, da treba iz tih prirodnih zakona da crpimo pouku i da svoj život podešavamo u svakom slučaju onako kako će nam biti od koristi. Zato Svemogući Allah kaže, da su nam Njegovi veliki zakoni koje je On u prirodi uspostavio, naši najbolji učitelji. Od sljedbenika Islama se traži da svoj život i svoj rad podese i urede onako kako dobar plod neće izostati. I zato pouke kuranske upućujući nas na te vidne primjere, hoće da u nama razviju pravi smisao života kao i upoznavanje njegove svrhe. Musliman mora dobro sjeme sijati da dobar plod ubere. Zato nam Svemogući Allah i kaže u ovim ajetima, koje smo na početku stavili, da On šalje blagoslovenu kišu da oplodi jemlju i ljudima koristi donese. Ali ta Božija milost nije samo odražena u materijalnom životu. Kako kiša oploduje plodno tlo tako isto i Njegova uzvišena kuranska objava podiže duše, čisti ih i usrećava ih. Duša ljudska, čista i prekaljena, ako želi da bude sretna i spašena mora da prihvati velike i blagoslovene pouke Kurana kako bi svoju sreću učinila trajnom i vječnom. **Duša bez pouke, bez nadahnuća, bez blagoslova Božijega zamre i zakržlja, ali je Božija objava i upute Njegove podignu, okrijepe i osnaže. Milost Božija je vječna, vječno se brine o svojim stvorenjima, i u Svojoj nedostiživosj milosti nikad svoja stvorenja ne napušta. Zato kad god je ljudstvo zabludilo, kadgod su ljudske duše obamrle i u sebi nijesu osjećale veličine svog duhovnog života, milost Božja ih je Svojim blagoslovom iz mrtvila podizala i oživljavala. Oblaci svemilosti Božije nadvijali su se nad takove zamrle duše, da ih ožive, da ih oplode i da ih podignu iz mrtvila te pouče o velikoj dužnosti čovjekovoj koju im Gospodar svjetova namijeni na zemlji. Blagoslovljenom objavom koju je upućivao Svojim odabranicima Svemogući Allah je ljude poučavao da ne napuste taj Njegov najveći dar, upućivao ih je da dušu njeguju, da u nju usade sjeme dobra i ljubavi prema Bogu pa da tako preporođene i oižvljene mognu doći do svog konačnog cilja: sreće zemaljske i blaženstva vječnosti.**

Svemogući Allah kaže, da će dobre i prekaljene duše lako primiti Njegove upute, da će u njihovim srcima usađena klica svih dobrota bujno se razviti i donijeti koristi ne samo duši nego i tijelu, jer uz njegovanje duše musliman mora njegovati i tjelesni život i sve ono što mu je potrebno **da taj život održi. Zato nam dragi Allah i predočuje puteve, koji će nas dovesti do sreće u obliku materijalnom, pa nam kaže da i materijalni život treba njegovati i razvijati jer da se istom tako može doći do konačnog i vrhovnog cilja: do savršenog duševnog blaženstva. Ovim kuranskim ajetima kaže se sljedbenicima Velikog Božijeg Pravca da trebaju svoj rad i svoja nastojanja uputiti i u pravcu duhovnog i u pravcu tjelesnog razvijanja i napredovanja. Kako nam lijepo i divno kaže i predstavlja On Svoju blagoslovenu kišu kao vijest radosnicu koju šalje obamrlim krajevima zemlje da se kasnije iz nje razviju divni i korisni plodovi. A kako je to tek divno rečeno u prenešenom značenju da Svemogući Allah zabludjelom čovječanstvu šalje svoju veliku objavu da zamrle duše podigne, da ih spremi za dobra i plemenita djela, da tako sijući dobro sjeme u duši svojoj, donesu velike plodove koji će im biti od koristi ne samo u vječnosti nego i u zemaljskom životu. Objava Božija hoće da srca prekali, da ih očisti i da ih osposobi da se sjeme dobra mogne posijati na plodnu tlu, da iz tog sjemena i dobar plod poraste. Čovjek mora iz svog srca sav krtoz očistiti kao što će valjan težak sa svoje jnive taj krtoz očistiti i osposobiti je da bude plodnija i da mu više roda donese. Očišćeno srce lako prima objavu Božiju, ono je slijedi i pokorava joj se. I ta objava oplodi srce čovjekovo kao što i blagoslovljena kiša oplodi dobro pooranu i obrađenu njivu težakovu. Dakle, musliman mora nastojati da se drži ovih uzvišenih Božanskih odredaba, da ih slijedi jer tako čini dobro sebi. Sijući dobro sjeme, dobiva dobar plod. Dobro sjeme usađeno u dušu ljudsku i u srce njegovo donosi potpunu sreću i zadovoljstvo čovjeku. Musliman mora biti prijatelj sebi i svoj dobrotvor, a to će biti samo onda, ako Božije odredbe i zapovijedi budu vrhovni cilj čitavog njegovoga života.**

Kitab i Sun-net

Temelj naše vjere koju nam je saopćio Muhammed Resulullah, jest veliki Kuran a. š.

Božiji Poslanik protumačio nam je uzvišeni Kur-an sa svojim riječima i svojim djelom tako, da se ovo dvoje potpuno poklapa i slaže, pa prema tome je i Kuran i Sunnet glavni temelj vjere iz kojeg se crpe šeriatske presude. Kuran i Sunnet je, kao nokat i meso ili kao duša i tijelo. Jedno se bez drugoga ni zamisliti ne može i to radi ovih razloga:

1. Što je Kuran kao glavni zakon vjere vrlo kratak, a na mnogim mjestima i nejasan. Kad bi se mi na sami Kuran obratili da iz njega razumimo pojedine islamske ustanove, ne bi mogli u tome uspjeti ako se ne bi obratili na Sunnet. Da stvar bude jasnija navodim ovaj primjer: U Kuranu stoji: »Ekimussalate ve atuzzekate«. »Izvršujte u redu salat i dajite zekat«. Sama riječ »salat« po svome etimološkom značenju jest, nekoga za nešto moliti, a tako isto znači i nešto u vatri skaliti, riječ »zekat« znači, nešto očistiti, oprati i t. d. Ovako stoji u arapskim riječnicima. Ako bi mi uzeli gornje značenje onda mjesto što klanjamo trebali bi da sebe okalimo ili da dovu činimo, a mjesto što od robe zekat dajemo, trebali bi da ju na Miljacki peremo.

Ako bi tako radili mi bi posve zabludili i ne bismo stvar pravilno shvatili. U Kuranu ne stoji ni to, koliko koji namaz ima rekata, a precizno nije određen ni njihov broj, pa ni samo vrijeme. Tako isto nije Kuran odredio, koji će se postotak od robe davati. To su nejasne stvari i riječi u one imaju dva značenja: etimološko i šeriatsko to jest pravno značenje. Ovo značenje kazat će nam onaj samo, koji je u to upućen od Božje strane, a to je Božiji Poslanik. Zato je i rekao Božiji Poslanik: »Sallu kema reejtumuni usalli« t. j. klanjajte kao što mene vidite da ja klanjam«.

Dakle, on nam je sa svojim poslom potpuno protumačio Kuransku rečenicu »Ekimussalate«. Tako isto on nam je protumačio i rečenicu: »Atuz zekate«, sa svojom mubarek izrekom, koja glasi: »Hatu ruba ušri emvalikum« t. j. »dajite 40 ti dio od vašeg kapitala.« Ovako je i sa svim drugim islamskim ustanovama, koje su sa Kuranom propisane, kao što je post, hadž, kisas itd.

Jedna posebna nauka koja se zove »Usuli-fikh« ili Šeriatsko pravo, govori o kuranskim izrazima glede njihovog užeg i šireg značenja (hassun ve ammun) glede njihove jasnoće i nejasnoće (zuhurun ve hafaun), glede njihove upotrebe (hakikatun ve medžazun) i t. d. Poznavati ovo i još puno toga preduslov je za tumačenje Kurana. Sami drugovi kao bistri i prirodno nadareni i kao veliki klasici, puno su se puta prevarili u tumačenju Kurana, pa ih je na to Božji Poslanik upozorio i ispravio. Isto tako, oni su se sami na njeg obraćali da im on protumači neke kuranske rečenice, koje oni sami nisu mogli riješiti. Kao primjer navodimo ovaj slučaj: Kad je objavljeno ono aje koje glasi: »Jedite i pijte, dok se ne ukaže zorin bijeli konac od crnog« Adija sin Hatemov uzeo je sa sobom dva konca: bijeli i crni pa je jeo sve dotle dok je počeo lučiti crni od bijelog. Kasnije je taj slučaj ispričao samome Rsulullahu, našto ga je on upozorio da je stvar krivo razumio i da se tu ne radi o bijelom i crnom koncu nego o pravoj i laživoj zori. To je rekì, da će se stvar uzeti u prenesenom smislu, a ne u pravom.

Dakle Adija bin Hatem kao dobar klasik nije stvar pravilno razumio, nego je bio ispravljen od strane Resulullahove.

2. Na mnogo mjesta u Kuranu Allah nam veli: »Etiullale ve etiurresule« to jest budite pokorni i poslušni Allahu i Njegovu Resulu«. Može li se na drugi način zamisliti ta pokornost ako se striktno ne držimo Kurana i Sunneta? Na jednom mjestu Kuran kaže: »Ne, takomi tvoga gospodara, oni neće pravo vjerovati dokle god tebe ne učine svojim sudijom i dok ne budu zadovoljni sa Tvojom presudom u stvarima, za koje se prepiru«. Danas Alejhisselam nije živ pa da bi ga mi mogli napraviti sudijom svojim, ali je živ njegov Sunnet, pa smo se dužni mi na njega obratiti i sa njegovom presudom se zadovoljiti u raznim prijeporima.

Ovako nam isto govore i njegovi mnogobrojni i vjerodostojni hadisi-šerifi, koje je uvrstio u svome »Sahihu« Imami Buharija, Imami Muslim u »Sunenima«: Tirmizija, Nesesija, Ebu Davud, Bejhekija i drugi. Na primjer: »Men regibe an sun-neti felejse minni« — »Ko ne trpi moga sunneta, taj nije moj.« »La juminu ehadukum hata ekune ehabe ilejhi min validejhi ve veledihi vennasi edžmeine« — »od vas nijedan ne može biti pravi mumin dok mu ja ne budem draži od njegovog roditelja i njegove djece i cijelog svijeta«.

»Hajrul-hadisi kitabullahi ve hajrul-hedji hedju Muhamedin, ve šerrul umuri muhdesatuha, ve kullu muhdesetin bid-atun ve kullu bid-atin dalaletun« — »najbolji je govor Božji Kitab a najbolja uputa Muhamedova, a najgore stvari su vjerske novotarije; svaka je vjerska novotarija bid-at a svaki je bid-at delalet (blud)«.

»La ulfijene ehadekum muttekien ala erikétihi jetihi emri mimma emertu bihi ve nehejtu anhu fe jekulu: la edri ma vedžednahu fi kitabillahi ittebanahu« — »Da se ne bi od vas jedan naslonio na svoju postelju i da ne bi rekao, kad mu se saopći moja zapovijed ili zabrana: »Neću za to da znam; što se nalazi u kitabu to će i slijediti«.

Iz navedenih hadisi-šerifa razumimo, da je Alejhisselam još prije 13 stoljeća znao, da će biti takvih ljudi koji će nastojati da sunnet zabace.

Koliko ima stvari koje nam nisu zapovjeđene, a ni zabranjene sa Kuranom, nego sa sunnetom. Kao primjer navodimo: obrezivanje djece, upotreba misvaka, ezan, ikamet, namaski sunnet, džemaat itd. Tako isto Sunnetom je zabranjeno meso pitomog magarca, privremeno ženjenje, muta, astrologija, gatanje, čvaranje i sujevjerje itd.

Nama je po Kuranu zabranjeno samo svinjsko meso (lahmul hinziri), a mi znamo da ne smijemo upotrebljavati kako meso tako ni mast, a kako kožu, dlaku pa ni kost. Kako smo došli do ovoga zaključka, ako nema još koji šerijatski dokaz osim Kurana.

3. Od kako su počeli Kuran tumačiti veliki islamski kapaciteti, pa sve do današnjega vremena, svaki se prilikom tumačenja služi hadisima. Njihovi komentari nakrcani su izrekama Alejhisselamovim. One im služe za što pravilnije tumačenje samoga Kurana. Najstariji tefsir koji je štampan jest od slavnog Ibni Džerira, a najmlađi jest tefsir od Muhamed Abduhu i njegova učenika Muhamed Rešid Rizata i Tantavije. Otvorimo sve ove tefsire pa i one druge mnogobrojne, koji su između njihovih datuma napisani, pa da vidimo i da se uvjerimo o istinitosti gornje tvrdnje. Dakle, nema ni jednog komentatora od najstarijeg pa do najmlađeg — najnovijeg i najmodernijeg, a da smatra suvišnim poslom baviti se hadiskom naukom. Tumačeći Kuran, oni su postavili ovo pravilo: Kuran se tumači na prvom redu sa samim Kuranom, jer ono što je na jednom mjestu rečeno nejasno ili kratko, na drugom je mjestu razjašnjeno i razloženo. U slučaju da ovako tumačenje ne uspije, onda se ide i traži da li je o tome štogod rekao

Božji Poslanik, jer je on u tome pogledu najkompetentniji. Na trećem mjestu treba tražiti mišljenje Njegovih drugova, jer su oni njemu najbliži i najbistriji, a isto tako nije isključeno da su oni o tom štogod i čuli od Njega.

Ako ni to ne uspije, onda dođe slobodno tumačenje i nahođenje koje treba da bude u granicama šeriata i po pravilima arapskog jezika, a osim toga, traži se, i stručno poznavanje drugih nauka kako vjerskih tako i svjetskih, da tumačenje ne bi ispalo naivno i smiješno, kao što je i bivalo kod onih koji nijesu imali potrebne spreme.

Iz ovog izlaganja vidimo da je Sunnet igrao veliku ulogu u tumačenju Kurana a. š.

4. Ko želi biti mudžtehid od njega se traži stručno poznavanje Kitaba kao i Sunneta, a u najmanju ruku stručno poznavanje onih ajeta i hadisa, koji govore o presudama (ahkam): Tako vele islamski naučenjaci, pa prema tome tko bi i poznavao Kitab bez Sun-neta, ne spada među medžtehide nego mukalide.

5. Veliki islamski učenjaci vele da imaju četiri vrste revelacije (vahja). Od te četiri vrste jedna ze Kuran, druga je Božiji ilham (nadahnuća), treća je Džibrilov išaret (upozorenje) i četvrta Alejhisselamov idžtihad.

Prema ovoj podjeli mnoge Alejhisselamove izreke osim Kurana spadaju u vahj, premda one ne spadaju u citirani vahj (vahji metluv).

Dakle, kako duša ne može djelovati bez tijela i tijelo živiti bez duše tako je i Kitab bez Sunneta manjkav i nepotpun. Ebu **Muslim.**

TROJICA MUSLIMANA KANDIDATA

za vijećnike Zanatske komore za grad i srez Banjaluku.

Glavni birački odbor Zanatske komore u Banjaluci pod br. 312 od 24. januara o. g. objavio je potvrđenu kandidatsku listu za izbore vijećnika Zanatske komore u Banjoj Luci, za izborni okrug, grad Banjaluke i srez Banjalučki.

U toj su listi od 16 vijećnika kandidata samo 4 muslimana, a isto tako i u njihovim zamjenicima se nalaze jedino 2 muslimana.

Kada se zna da u gradu Banjaluci pa i njegovu srezu ima veliki broj muslimana zanatlija, onda je interesantno da su predložena samo četvorica muslimana zanatlija za vijećnike, a dvojica za zamjenike.

Sa ovim predloženim brojem kandidata nisu muslimani dovoljno zastupljeni prema svojoj brojčanoj snazi, pa bi bezuvjetno o tome muslimani zanatlije morali povesti više računa.

Jedan odgovor iz naroda g. E. Bulbuloviću

U 16. broju »Islamskog Glasa« g. Bulbulović u svom članku se poziva na svoga rahmetli oca i na svoju majku. Niko ne može poreći njihovu čestitost i kamo sreće da smo svi onaki, ali eto kako vidite njihov sin kritikuje ono što su njegov otac i mati i njima slični radili. Eto vidite vi niste zadovoljni sa onim što su naši stari radili,, nego se pravite pametnijim od sve predašnje uleme, jer po vašem pisanju oni su krivi da je Islam nečist i zamršen. Njima nije bilo ni na kraj pameti da bi tražili da se Islam uređuje na papinski i nuncijski način. Oni su se služili onim uzvišenim propisima islamskim kakvi su bili i kakvi ostaju dok je svijeta i vijeka. Njima se ne može ništa oduzeti niti dodati, a eto vi bi htjeli da ga danas isparčetamo, kao što je indžil, pa da ga uredimo onako kako to godi nama i našim ćejfovima da možemo raditi sve što i drugi nemuslimani rade da nas hoďa kao i kršćanski svećenik ispovijedi i grijehe oprosti. Onda bi valjda po vašem mišljenju bio Islam razmršen i inteligencija bi se približila ulemi, a ovako svako 24 sata pet puta uzimat abdest i klanjati, to je fantazija, jer smo mi napredni i emancipovani ljudi. Zar nismo kod očiju slijepi kad vidimo da odosmo u provaliju iz koje se nećemo lako izvući i ako današnji pametnjakovići sve sile ulažu da naďu načina da se iz haosa izvučemo. Sve je bez uspjeh i sve ide na gore. Svaki dan je kriza i neimaština veća, prosjaci, nepovjerenje, prostitucija, krađe, otimačina, ubistvo, samoubistvo, laž i gibet. A da li je toga bilo kad su ljudi onako radili kao vaš rahmetli otac. Sigurno toga nije bilo, i ako je bilo, bilo je vrlo malo i skoro nikako. A danas hoćemo to zlo i sebi naturiti i to se danas najviše događa kod nazovi muslimana i muslimanki. Ako Islam dopušta da se takmičimo, ne dopušta nam to u svemu. Na primjer Islam dopušta da se muslimani moderno naoružaju kao i njihovi neprijatelji, da bi se mogli oduprijeti neprijatelju. Nadalje Islam naređuje da se iskorištavaju zemaljska bogatstva, da se razvija trgovina i industrija, ali ne dozvoljava alkohola, svinjetine, hazardnih igara i sličnog. Mi se znamo mnogo hvalisati da smo proučili mnogo čitaba, ali ih naopako izvršavamo. Na primjer uzeću samo ajeti-kerim: Esteizu billahi — La jukelliful-lahu nefšen illa vusaha. Bog dž. š. nije nikoga opteretio da radi ono što ne može, a to mnogi od nas krivo tumače, pa hoćemo da to prikažemo kao da je namaz neki teret, a i abdest, pa se onda služe ovim ajetom. A to nije teret kad se hoće i kad je čovjek bogobojazan. Ali na žalost današnji naraštaj ako samo ode dalje od 4 razreda osnovne škole većina ih ne vjeruje ni da ima Boga niti što drugo. Mi opet mislimo ako nam djeca ne budu doktori, profesori i ministri, onda će pomrijeti od gladi. Dragi moj Edhemaga zar nije tako?

Što mi kažete da sam prešutio na ono što ste pisali, bolje bi bilo da ste vi prešutili. Vi ste rekli ako ima neko da nešto prigovori vašem pisanju, da su redci »Islamskog Glasa« otvoreni pa se opet ljutite kada se nekome vaše pisanje i izlaganje ne sviđa. Vi još kažete da se mora naći neki način da se dođe u dodir sa inteligencijom i da se lijeka traži. Moje je mišljenje ovo. Doklegod se ne dade odlučujućim faktorima mogućnosti da se posluže policijskim aparatom da suzbijaju nemoral i razne opačine i pokvarenost među narodom sa strogim mjerama, neće se popraviti društveni život i moral utvrditi. To bi bilo od koristi ne samo za nas, nego i za državu, jer bez dobrih vjernika nema ni dobrih državljana. Uvjeran sam da bi tada sve krenulo na bolje. Za sada ovoliko a ako bude potrebno nastavićemo i dalje.

Jamak Avdo, Rogatica.

Ur. — Donosimo ovaj odgovor iz naroda da se vidi, kako i naš običan čovjek misli o ovim stvarima. U ovom odgovoru ima lijepih i zdravih misli, koje su odraz narodnog mišljenja. O ovom je bezuvjetno potrebno voditi računa, jer se vidi da narod u duši svojoj teži za napretkom, da ga on traži i da ga prihvaća. Sve se dobre stvari mogu ukalemiti na narodnu dušu, samo treba imati načina i ustrajnosti. Javni radnici moraju način voditi računa o narodnoj duši i svoj rad udesiti tako, da bude shvatljiv širokim narodnim slojevima i da njihov postupak bude tako udešen da od sebe ne odbijaju one međe kojima treba da djeluju i da ih pridižu. Istićemo da izvjesne stvari o kojima se u napisu govori nisu ni tačno shvaćene ali ipak je utješljivo da i naša čitalačka publika iz širokih narodnih slojeva prate ove stvari koji su u vezi sa vjerskim i kulturnim napretkom nas muslimana. Ovu zdravu pojavu pozdravljamo, a tim više, što ona dolazi iz narodne duše.

O prijateljstvu

Danas je prijateljstvo tako rijetka pojava među ljudima, da nas to navodi da se ozbiljno zamislimo: Zašto to?

Istina, ova vrlina je i u prošlosti bila nekako ređa nego ostale ljudske vrline. Ali danas ona je naročito rijetka, št oen bi trebalo da bude, jer sadašnji svijet živi u naprednom vijeku, koji je tako vidno izražen slobodom, civilizacijom i modernom naukom, ali eto i ta savremena civilizacija i u tom pravcu nije ništa dobrog učinila nego je naprotiv tu vrlinu još jače potisnula.

U doba kad je zabluda prinudna za istinu, kad su obožavane mrtve stvari — prijateljstvo je naglo i da bude ređe među ljudima ali danas ono ne bi trebalo da bude tako rijetka stvar jer društvene pogodbe su danas veličanstvenije, koje intenzivno pokreću čovječanstvo i više pogoduju razvijanju savršenih čovječanskih vrlina. Naukom i stečenim iskustvom kroz toliko vijekova danas je duh čovječji onaj suri orao, što uzlijeće na najvišu visinu, koji se uzdiže nad svim onim, što je dolje sićušno i jadno.

Ljudske vrline treba da se uistinu ogledaju u socijalnom životu. Jer u vrlinama se ogleda dužnost i poznaje poziv koji nam je dat. Ali na žalost život, rad i djela, kao da izumiru i sve što je bolje i uzvišenije propada.

Zar ovom zlu koje nas truje i ponižava nema lijeka? Ima, treba raditi sa velikim znanjem i živom voljom na uništenju zla, i zlaće nestati ili će ga bar manje biti.

Baš danas u svijetu ima dosta kukolja kojeg posija demon u srcima ljudi, pa ga valja što prije i brže trijebiti i spaliti da pšenica ne propadne.

Kao što je poznato iskrenoga i pravoga prijateljstva nema bez iskrenosti i samoodržanja. Poznati samog sebe, imati dostojanstva, živiti i činiti plemenita djela. Tek s tim vrlinama može biti iskren prijatelj onome, koga voli i poštuje. A da se opet ko na ovaj način samo zavoli, mora također i sam biti ukrašen spomenutim vrlinama.

Vrlinu prijateljstva nemože da ima onaj koji sam sebe ne voli i ne poštuje i koji nema onih duhovnih vrlina, koje nas tako visoko uzdižu nad svakom životinjom.

Prijateljstvo je još i izraz poštenja, jer samo pošten čovjek može zavoliti također samo poštena čovjeka iz čega i izlazi ona uzajamnost u iskrenoj ljubavi i poštovanju.

Nepošten čovjek ne može nikoga iskreno da voli, jer sam sebe ne voli i nema ličnoga ponosa i dostojanstva. A onaj intimni odnošaj, što biva između nepoštenih ljudi, jeste druželjublje, koje nastaje iz naklonosti izvjesnih ljudi prema zlim djelima i navikama i što se sve javlja kao obilježje pokvarena karaktera i volje.

Ovi ljudi nemaju ni pojma o ljubavi za ono što je lijepo, plemenito i istinito, dobro i uzvišeno, oni su cilj sami sebi, oni ljude smatraju kao sredstvo za postignuće svojih sebičnih ciljeva a načela istine potkopavaju i ruše — odriču se vaskolike ljudske vrline.

Vrlina prijateljstva, kao i svih ostalih vrlina bila je u islamskom društvu i među muslimanima uvijek savršeno njegovano, pa zar danas da je ta divna vrlina tako rijetka kada već imamo toliko povoljnih podesnih i divnih pogodaba za svoj napredak?

U prva vremena su muslimani zaista bili sljubljeni i vezani prijateljstvom u uzvišenom duhovnom smislu, oni su bili svi prava duhovna braća u uzajamnim svojim odnošajima i

PODLISTAK:

Kur'an

(Nastavak)

Naročitog podstreka u kulturnom podizanju i razvijanju Kur'an daje sa svojim izričitim naglašavanjem da je Bog ljudskoj vlasti podvrgao prirodu i njene snage. Sve te prirodne darove mora čovjek iskoristiti da utvrdi svoju vlast i svoje gospodstvo na zemlji. Svemogući Bog kaže: *»I podvrgao je vašoj vlasti sve što je na nebu i na zemlji«.* Radi toga su muslimani u prvo doba posvećivali veliku pažnju ispitivanju značenja i sadržaja riječi »hilafeta« ili zemaljskog gospodstva. Za to su i nastojali da savladaju prirodu i u tom su pravcu kroz izvjesno vrijeme postigli u prirodnim znanostima zamjernih uspjeha i otkrili mnoge stvari, koje nisu ranije bile poznate.

Među kur'anske principe spada i izričito kur'ansko učenje koje kaže da postizavanje vječne sreće u zagrobnom životu nimalo ne smeta da se postigne tjelesna sreća u zemaljskom životu. Ako civilizacija i razvijeni materijalni napredak teže za tim da koriste čovječanstvu, da olakšaju nabavljanje životnih potreba i da pokažu ljepotu svega što postoji, onda spadaju u vjerske norme i propise. Svemogući Bog kaže: *»I reklo se bogobojaznim; šta vam je vaš Gospodar dao. Oni rekoše: dobro. One koji čine dobra djela na ovom svijetu čeka dobro, a kuća vječnosti je dobra. Divno je prebivalište bogobojaznih«.* Nadalje: *Reci: ko je zabranio Božje ukrase koje je On stvorio za svoje robove i sve one lijepe i dozvoljene stvari.«* Pa onda: *»Ne zaboravi tvog zemaljskog dijela«.*

Gdje je ovako što bilo kod starih prošlih naroda koji su vjerovali da je cilj vjere unižavanje duše, trapljenje tijela i ubijanje duhova, nepokretnost, slabost i poniženje sve do smrti.

Nadalje je Kur'an sa svojim zasadama porušio sve one mržnje, koje su među ljudima nastajale radi vjerske nejednakosti i raznolikosti. To je postavljeno na savršenim društvenim principima. Ustanovio je da među ljudima mora postojati raznolikost koja dolazi kao posljedica zakona na kojima se zasniva opstanak svega što postoji, nalazi se i živi. Osim toga suparništvo među narodima je potreba ljudske prirode, koji je uvjet napretka, jer pokreće ljude da ulažu maksimum svojih snaga i da se takmiče. Svemogući Allah kaže: *»Da je Bog htio stvorio bi ljude kao jedan narod. Oni su neprestano u međusobnoj borbi. . .«*

Pošto je to Kur'an utvrdio kod muslimana, odstranio je i digao je od njega onu vjersku mržnju koju je pripadnik jedne vjere gojio protiv svoga suparinika i pripadnika neke druge vjere. To je stvar koju Bog hoće da tako bude. Samo iz neznanja se može protiv toga neko dignuti. Odmah iza toga Kur'an utvrđuje princip da pripadnost drugoj vjeri ne smije muslimane navesti da čine nepravdu i da radi toga ne čine dobro i pripadnicima drugih vjera. Svemogući Bog kaže: *»Bog vam ne zabranjuje i ne sprječava vas da činite dobro djelo i onima koji se s vama ne bore zbog vjere i koji vas ne progone sa svojih domova. Bog voli pravedne«.*

Muslimani su slijedeći ove kur'anske pouke služili kao primjer čineći dobro svojim protivnicima i jednako s njima postupajući u svim zemaljskim poslovima.

Mnogi ističu da je ovolika popustljivost koju Kur'an preporučuje, da se podržaje prema pripadnicima drugih vjera na uštrb širenja istine i da je smetnja da ovi protivnici priđu u krilo Islama i prihvate njegovo svjetlo. Ali Kur'an stavlja u dužnost muslimanima i naređuje im da nevjernju pozivanju lijepim sredstvima i da ih lijepim općenjem i druženjem privedu u krilo vjere, pa zato Svemogući Allah kaže: *»Pozivaj na pravac i put tvoga Gospodara sa mudrošću i lijepom poukom. Raspravljaj s njima na način koji je najbolji i najpristupačniji. Bog zna onoga koji je skrenuo s Njegova puta i pravca, a On zna i one koji su se uputili pravim putem«.* Zatim oštro prekorava one koji su nametljivi pozivajući na Njegov put, pa prekoravajući zbog ove nastrljivosti kaže: *»Da je tvoj Gospodar htio svi bi vjerovali koji su na zemlji. Zar ćeš ti prisiliti ljude da budu pravi vjernici?«* Pa onda: *Nema prisiljavanja u vjerovanju. Istina i zabluda su jasno istaknute.*

(**Nastaviće se**)

Desetgodišnjica zasijedanja na prijesto

kralja Hidžasa Abdul-Aziza.

Devetog januara se navršila desetgodišnjica stupanja na hidžaski prijesto sultana Abdul Aziza. Ovo je jedan od najznačajnijih datuma u poratnoj povijesti arapskoga naroda.

Toga dana je kralj Nedžda učinio jedan veliki akt kojim je konačnom ujedinjenju Arapa dao jedan jači zamah i svojoj Kraljevini Nedžd prisajedinio i Hedžas te stvorio na poluotoku jaku i moćnu arapskou i samostalnu državu.

Ovaj veliki arapski vladar koga nazivaju s pravom arapskim Napoleonom, time je učinio jedan veliki korak u istoriji arapskog naroda i izgradio je jaku državu, koju je organizovao kako politički tako i vojnički u najboljem redu. Navršavajući desetgodišnjicu stupanja na Hidžaski prijesto kralj Abdul Aziz navršio je i 36 godina stupanja na prijesto kraljevine Nedžda, kojom su pokrajinom njegovi pretci stotinama godina vladali. Prije 36 godina je Abdul Aziz iz pomorske luke Kuvjeta praćen sa 40 ljudi svoje pratnje zaputio se put Nedžda da zauzme oteti prijesto i izvojšti svoja prava. Tada mladi ali borbeni Abdul Aziz nesalomljivom je energijom uspio da izgradi kroz 36 godina svoga vladanja jaku i moćnu državu u centru Arabije. Ali je njegova zasluga još veća ako se uvaži da je on zapravo u arapski narod unio novi duh slobode i arapskog nacionalnog jedinstva koga on postepeno ali sigurno provađa. Sultan Abdul Aziz je ne samo dobar vojnik i državnik nego i vanredni diplomata koji je uspio da i najveće nesuglasice među arapskim vladarima izgladi pa šta više, kako je poznato, u zadnje doba je sklopio i savez sa iračkim kraljem i ako su te dvije dinastije do jučer bili krvni neprijatelji. Ova proslava je u čitavom arapskom svijetu na naj svečaniji način proslavljena te je kralj Abdul Aziz sa svih strana dobio mnogobrojne čestitke kako iz svoje države tako i iz ostalih krajeva arapskoga svijeta.

Krupni događaji u Egiptu

CIJELA EGIPATSKA VOJSKA U STROGOJ PRIPREMI.

Kralj Fuad

Po naredbi egipatske vlade sva je egipatska vojska stavljena u stanje velike pripreme, kako bi egipatska vlada imala na raspolaganju oružanu silu u slučaju nemira. Ova je mjera poduzeta za to, što se saznalo, da su šefovi egipatske opozicije odlučili preuzeti vlast pod svaku cijenu.

Kralj Fuad pozvao je u audijenciju šefa opozicije Nahas pašu i pozvao ga da uđe u veliku koalicionu vladu. Nahas paša je tu ponudu odbio i zatražio da nacionalisti sastave svoju vladu, kako bi u današnjim teškim prilikama preuzela na sebe cijelu odgovornost.

Napetost u Egiptu popušta

Nahas-paša mandator za sastav vlade

Kairo, 27. januara. Nahas-paša, koji je ipak preuzeo mandat za sastav vlade, sastaviti će koalicioni kabinet koji će odmah početi pregovore s engleskom vladom o pitanju novog englesko-egipatskog sporazuma.

Nemiri u Siriji

Uhapšeno preko 750 lica

Njemački dopisni ured javlja: Tokom nereda u Siriji poginula su u Damasku tri studenta a ranjen je veliki broj demonstranata i 40 redara. Studenti su prisilili vlasnike trgovina u kršćanskoj i židovskoj četvrti da zatvore dućane. U Homsu došlo je pred vladinom palačom do krvavih sukoba. Ranjeno je 20 osoba a tri su poginule. U Damasku i Alepu uhapšeno je dosada 750 demonstranata. Vlasti su u oba grada objavile opsadno stanje. Francuski visoki komesar De Martel stigao je u Damask. Prilikom primanja štampe saopćio je novinarima novu podjelu Sirije u osam oblasti. Sirijski ministar finansija i ministar prosvjete predali su ostavke. Vjeruje se da će predati ostavku i ostali ministri sa predsjednikom države.

Pripreme za izbore u Egiptu

Gledište »mladih Egipćana.«

Službeno je javljeno, da su za 10. marta o. g. raspisani parlamentarni izbori u Egiptu. Time je učinjen nov korak u pravcu normaliziranja političkih prilika u Egiptu. Nove izbore tražile su sve egipatske stranke. Izbori će se provesti po zakonu o općem i tajnom pravu glasa, koji je bio ukinut, kad je u Egiptu uveden autoritativni režim, te treba da bude izražaj nepatvorene narodne volje. Novi egipatski parlamenat rješavat će o veoma važnim problemima, među koje spada u prvom redu pitanje odnosa sa Velikom Britanijom. Ova čitava činjenica objašnjava da egipatske stranke nastoje izbjeći nepotrebnoj međusobnoj izbornoj borbi, kako bi cijeli narod kompaktno preko svojih predstavnika sudjelovao kod pregovora s britanskim vlastima. Međustranački blok u Egiptu izabrao je poseban odbor, koji će proučiti pitanje podjele mandata među pojedine stranke, prema njihovoj brojčanoj snazi. Prihvaćeno je načelo, da se istaknutim članovima svih stranaka osigura izbor. To je žrtva Vafda, koji predstavlja veliku većinu izbornika, no koji treba suradnju jakih političkih ličnosti, koje se nalaze izvan njegovih redova. Ako međustranački odbor svrši uspješno svoju zadaću ,imat će Egipat po prvi put u svojoj parlamentarnoj povijesti jedinstven par lamenat u pogledu narodnih težnja.

U međuvremenu su u Londonu dva predstavnika egipatskog društva mladih Egipćana Ahmet Husein i Fethi Redwan pred biranom političkom publikom održali predavanje, u kojem su iznijeli egipatsko gledište o odnosima sa Velikom Britanijom. Ahmed Husein je rekao, da Egipćani drže, da je boravak britanske mornarice u egipatskim vodam određen jedino radi odbrane interesa Velike Britanije. Iz tih razloga po njihovu mišljenju koncentrirana je britanska vojska i u Egiptu. Velika Britanija odbija zahtjev Egipćana da mogu povećati broj svoje vojske, koja je organizirana samo sa 10.000 momaka. Egipćani međutim drže, da je njihovo pravo, da se sami brinu za obranu svoje zemlje. Egipatski nacionalni zahtjevi sadrže 5 točaka: slobodna suradnja između Egipta i Velike Britanije te častan savez između ove dvije zemlje, potpis ugovora na bazi predloga od 1930., priznanje potpune nezavisnosti i suverenosti Egipta s pravom, da stupi u Ligu naroda, ukidanje kapitulacija i mješovitih sudova, ukidanje evropskog odjeljenja redarstva u Kairu, pravo Egipta da pojača svoju vojsku te priznanje egipatskih prava u Sudanu.

Predavanju je predsjedao bivši parlamentarni vođa laburista Lansbury, koji je naveo, da vjeruje, da engleski narod nije nipošto imperialistički raspoložen. Laburisti stoje na stanovištu, da će na koncu ne samo Egipat, već i Indija morati odlučiti slobodnom voljom, da li će ostati članovi britanske zajednice naroda, kao što su dominioni. No on savjetuje Egipćanima, da ne dižu revoluciju i da se kane nereda, jer se samo sporazumno mogu riješiti međusobni odnosi.

SMRT VELIKOG NAUČENJAKA.

Oko 5. januara umro je Taftazanija, čovjek poznat cijelom islamskom svijetu sa svojim vazovima. — Proveo je zadnje vrijeme radeći za opće dobro i u tom ga je poslu i sama smrt zatekla. Bio je šejh jednog sufiskog tarikata. Pored opće naobrazbe o misticizmu i iz ovoga područja je mnogo i napisao.

Bio je jedan od najistaknutijih radnika između uleme. Bio je u glavnom odboru Udruženja mladih muslimana. Možda će o njemu biti i op širnije govora. — Rahmetullahi alejhi. Sik.

INDUSTRIJSKI ZAJAM TURSKOJ.

Londonski listovi donose vijesti, da je britanska vlada izjavila, da je voljna dati Turskoj industrijski zajam u visini od pet do deset milijuna funti. Iz ovoga bi se zajma kako listovi javljaju, finasirale neke turske narudžbe u Engleskoj a u prvom redu izgradnja brodova za tursku trgovačku mornaricu.

PRIDOLAZAK HADŽIJA U MEKKU

»Ummul-Kura« javlja, da je na 10. o. mj. sa parobrodom »Taludi« doputovalo 56 hadžija iz Suvejša, a 61 hadžija iz Suakina. Tako je 10. januara broj ovogodišnjih hadžija, koji su doputovali morem povisio se na 6649 što je znak, da će ovogodišnji hadž biti vrlo dobro posjećen, obzirom da glavni dio hadžija pristiže istom zadnjih dvadeset dana pred hadžiljram.

požrtvovanju: jedan za sve i svi za jednoga!

Zato baš i kazah da nekako onaj pravi i bolji život izumire, a evo sve što danas vidimo i što nazivamo »napretkom« — glibi se u običan nagonski trud za materijalnim blagostanjem i tjelesnim zadovoljstvom.

Zbog toga je eto prijateljstvo danas tako rijetko!

H. M. Ajkić.

ALI MAHIR PAŠA SASTAVLJA EGIPATSKU VLADU.

Reuterov ured javlja, da će šef kraljevske kancelarije Ali Mahir paša nastaviti konsultiranja sa vođama stranaka. Egipatski studentski savez izdao je proglas studentima kojim ih pozivlje da sačuvaju hladnokrvnost i da ne izazivaju sukoba u zemlji.

Politički položaj se iznenada izvanredno zaoštrio i to zbog toga, jer je Nahas paša u ime nacionalističke stranke odlučio odbiti da preuzme sastav koalicione vlade, dok se kralj Fuad ustručava da povjeri provedbu novih izbora jednoj potpuno neutralnoj vladi.

Prema tome se očekuje, da će se skorih dana uspostaviti jedinstveni blok stranak. U tom slučaju će kralj Fuad povjeriti sastav nove vlade jednom svom pouzdaniku, koji će odgoditi izbore na neizvjesno vrijeme. Na taj način će u Egiptu opet zavladati t. zv. dvorski režim i nastupit će stanje kao u početku krize. Naravno u tom slučaju može se računati sa novim teškim nemirima u zemlji.

KARAKTERISTIČNA I POHVALNA POJAVA U BUGARSKOJ.

Organ bugarskih muslimana »Medenijjet« u svome broju od 16. I. o. g. donosi, da je u Bugarskoj zatvaranje mehana u zadnje vrijeme zbog trezveničkog pokreta među bugarskim narodom uzelo velikog maha. Ovaj pokret pomaže i država udaranjem velikih trošarinskih taksa na produkciju i prodaju alkoholnih pića.

Tako se svakim danom sve to više umanjuje broj potrošača alkohola u ovoj zemlji i od nedavno su bugarski krčmari morali zatvarati još 1650 mehana.

Jesi li podmirio pretplatu?

Nedaće monopolisane trgovine u Sovjetskoj Uniji

Moskva. — U posljednje vrijeme opaža se da je sve teže i teže nabaviti najpotrebnije stvari za život. Jasno se vidi čitava dezorganizacija monopolisane trgovine koju su uveli boljševici. Žena jednog moskovskog inžinjera tražila je ovih dana razne stvari za pokućstvo, po svima državnim trgovinama, ali nije mogla ništa da nađe. Tražila je neki lonac većeg obima, ali su joj u dućanima nudili samo poklopce, pošto su lonci poslati u Sibir, ali bez poklopaca, koji, po shvatanju komunističke vlasti, nisu onima u Sibiru ni potrebni.

U drugom jednom dućanu našla je opet neke električne sprave za grijanje, ali su sve bile podešene na drugu struju, a ne za moskovsku.

Tražeći kapute za djecu, našla je u jednoj radnji na 550 kaputića, ali nije mogla da kupi nijedan, pošto su bili svi, rđavo izrađeni, pa je radnja morala da ih vrati. Rukavi su bili razne dužine, leđa su bila od parčeta štofa koji je bio skrojen za veći kaput i tome slično. Pošto nisu mogli da joj dadu nikakav kaputić ponudili su joj odijelo na otplatu, ali pod uslovom da položi od 25% od cijene koštanja, a ostalo da plati u ratama s tim da odijelo dobije pošto uplati sve rate.

Jakom i dobrom štampom se najbolje budi duh zajednice. U dobroj štampi se odrazuje kulturni duh i snaga zajednice.

Predstavka za isplatu agrara

narodnog poslanika Gavran-Kapetanovića Ismetbega i drugova na pretsjednika Ministarskog savjeta i Ministra spoljnih poslova Gospodina Dr. Milana Stojadinovića, Ministra finansija Gospodina Dušana Leticu i Ministra Poljoprivrede Gospodina Svetozara Stankovića.

GOSPODINE MINISTRE!

Sprovađanje agrarne reforme na teritoriji bivše Bosne i Hercegovine izvršeno je u glavnom u dvije etape: razriješenje kmetskih odnosa i riješavanje beglučkih sporova.

I. U prvu etapu sprovađanja agrarne reforme spada razriješenje kmetskih odnosa u Bosni i Hercegovini. Ovo razriješenje uslijedilo je prethodnim odredbama od 25. februara 1919. godine, kojim danom su dokinuti i razriješeni svi kmetski odnosi na teritoriju bivše Bosne i Hercegovine.

Kmet odnosno kmetska porodica postala je vlasnikom bivšeg kmetskog selišta, dok je bivši vlasnik tog istog selišta u naknadu trebao da dobije izvjesnu oštetu.

Ošteta za kmetska selišta trebala je načelno, da se plati zemljovlasnicima odmah u času razriješenja kmetskih odnosa, što međutim nije uslijedilo istodobno. Tako se momenat razriješenja kmetskih odnosa i gubitak tih zemalja za bivšeg vlasnika nije vremenski poklapao sa naknadom oštete za te zemlje.

Osjećajući težinu ovakog nesrazmjera država je preuzela na sebe obavezu, da bivšim vlasnicima kmetskih selišta isplaćuje godišnju rentu za vremenski razmak od dana razriješenja kmetskih odnosa do časa isplate oštete.

Ova renta iznosila je na jednu godinu 4% od cjelokupne svote koja je bila predviđena kao ošteta bivšim vlasnicima kmetskih selišta za sva kmetska selišta. Kako je pak ova ukupna svota predviđena sa 255,000.000.— dinara, to je 4% od ove svote odnosno jednogodišnja renta iznosila svotu od 10,200.000.— dinara.

Uzme li se u obzir da su kmetski odnosi razriješeni kako sam gore citirao sa 25. februarom 1919. god., a isplata ošteta za kmetske zemlje uslijedila je tek 1922. god., to je prema tome država bila dužna da plati na ime rente za tri godine svotu od 30 milijona dinara.

Ovoj obavezi država je djelomično udovoljila i isplatila je bivšim vlasnicima kmetskih selišta na račun rente dobar dio citirane svote, ali do danas je ostala dužna svotu od po prilici 12,453.590.— dinara.

S obzirom da je isplata iz naslova rente imala uslijediti još u toku vremenskog razmaka od god. 1919. do 1922. god. to je jasno da je bivši vlasnik kmetskih selišta prilično dugo čekao na isplatu ove rente, pa je skrajnje vrijeme da mu se ta renta i isplati.

Stoga molimo da se odmah i u najkraćem vremenu doznači nadležnim vlastima svota od 12,453.590.— din. koja je potrebna da podmiri potraživanje bivših vlasnika kmetovskih selišta iz naslova rente.

II. Posebno mjesto u sprovađanju agrarne reforme, a u ovoj etapi njezina razvoja zauzimaju razriješenje kmetskih odnosa na šumama, šikarama i pašnjacima. Zemlje sa ovakovom kulturom, a koje su bile sastavni dio kmetskih selišta prenešene su zajedno sa ostalim vrstama zemlje u vlasništvo bivših kmetova odnosno kmetskih porodica, a da vlasnik do oštete nije došao.

Ovo se je dogodilo na taj način, što je ošteta za kmetska selišta predviđena na bazi katastralne vrijednosti zemljišta, pa kako šume, šikare i pašnjaci ovake katastralne vrijednosti nijesu imale to se ošteta za njih nije mogla ni obračunati i tako su ogromni kompleksi zemalja ovoga tipa izgubljeni bili bez naknade štete.

Pitanje oštete za kmetske šume, šikare i pašnjake, regulisano je tek kasnije Zakonom o izmjenama i dopunama zakona, koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini od 12 augusta 1933. god. Prema § 4. ovoga zakona, predviđeno je da se bivšim vlasnicima kmetovskih selišta za sve šume, šikare i pašnjake, koji su bili sastavni dio kmetskih selišta, plati ošteta u visini od 70.— dinara po 1 dunumu. U istom propisu predviđeno je pak, da cjelokupna svota iz ovog naslova ne smije premašiti visinu od 50,000.000.— dinara.

Kako je količina ovakvih zemalja veoma velika i uz cijenu od 70.— din. po 1 dunumu iznosi daleko više nego što je u citiranom propisu određeno, to je bezuvjetno potrebno, da se izvrši izmjena § 4. Zakona od 12. augusta 1933. godine.

Ova izmjena imala bi uslijediti na taj način, što bi se u § 4. citiranog zakona brisala rečenica koja glasi: »a do ukupnog iznosa od 50,000.000.— dinara «a mjesto ove rečenice da se stavi slijedeća: »bez obzira na konačnu svotu cjelokupne oštete«.

Ovaj zahtjev o izmjeni citiranog zakonskog propisa bezuvjetno je opravdan i upravo human s razloga, što su bivši vlasnici kmetskih selišta sprovađanju agrarne reforme sa svoje strane veoma mnogo doprinijeli.

Nakon ove izmjene zakona od 12. augusta 1933. god. potrebno je da se poduzmu sve potrebne mjere, da se u slijedećem budžetu za godinu 1936.-37. predvidi izdanje 6% obveznica u iznosu od po prilici dinara 200 milijona, koje bi imalo da posluže za isplatu oštete za kmetske šume, šikare i pašnjake. Ovo je potrebno tim prije da se učini, jer već citirani zakon predviđa da se kuponi obveznica t. j. prvi kupon ima datirati sa 1. aprilom 1934. god.

(Svršit će se.)

ISPLATA KUPONA BR. 14. RATNE ŠTETE.

Najveća dnevna isplata može biti za deset kupona jednom licu.

Počevši od 1. februara vršit će se kod Poštanske štedionice i njenih podružnica Zagreb, Ljubljana, Sarajevo i Skoplje i sve pošte u zemlji, isplatu kupona broj 14. obveznica 2 i po sto ratne štete. Pošte će isplaćivati dnevno najviše 10 kupona jednom licu, a preko toga broja isplaćivati će Poštanska štedionica ili ma koja njena podružnica. Da bi se izbjeglo suvišno čekanje publike na blagajni Poštanske štedionice i njenih podružnica oko naplate kupona broj 14, 2 i po posto ratne štete istovremeno olakšao i ubrzao rad upućuju se svi vlasnici preko 200 komada kupona, da iste pošalju preko pošte vrijednosnim pismom Pošt. štedionici ili najbližoj njenoj podružnici. Poštanska štedionica i njezine podružnice će ove kupone po redu, kako budu stizali, pregledati i protuvrijednost doznačiti preko pošte na adresu pošiljaoca odnosno odobriti njegovom čekovnom ili štednom računu. Kupone treba predati sa spiskom serija i brojeva, koji potpisuje podnosilac kupona sa točno označenom adresom.

Merhum Ibrahim ef. Handžić

šeriatski sudija u Brčkom.

Na 8. o. mj. preselio je na ahiret Handžić Ibrahim efendija, šeriatski sudija u Brčkom. Njegovom smrću izgubili smo odličnog šeriatskog sudiju, agilnog intelektualca i društvenog radnika i uzornog muslimana i karaktera. Prestalo je da kuca jedno veliko muslimansko srce. Prestao je da djeluje među nama agilan intelektualni radnik i čelik značaj.

Rahmetli Ibrahim efendija rodio se je u Gori (srez visočki) 1874 godine. Šeriatsku sudačku školu svršio je g. 1901. Mjesec dana po završenom šeriatskom ispitu postavljen je za praktikanta kod šeriatskog suda u Prijedoru. Na 20. augusta o. g. napunio bi 35 godina službe za penziju, pa je prema tome spadao kolu najstarijih aktivnih šeriatskih sudija.

Tokom dugogodišnjeg službovanja službo je u Fojnici, Sarajevu, Prozoru, Bijeljini i Brčkom. U svim mjestima gdje je službo ostavio je svojim službenim i drugim radom najljepše uspomene. U svim tim mjestima pridonio je svoj znatan udio na unapređenju muslimana i muslimanskih ustanova: osnivanjem čitaonica, kulturno-prosvjetnih društava i akcija, podizanjem i unapređenjem mekteba, medresa i vakufa. Izgradnja velebne nove zgrade fojničke medrese, koja spada među naše najbolje prosvjetne građevine je u glavnom plod njegovog rada i rahmetli Hifzefendije Muftića. Sedmicama i mjesecima je on po selima u narodu sakupljao priloge: krajcar po krajcar, krunu po krunu, dok se ova medresa nije podigla (koja sada na žalost ne radi).

Najdulje je službo u Brčkom. Od g. 1914. sa kratkim prekidom, bio je sve do svoje smrti u Brčkom. Koliko je bio obljubljen kod svega svijeta bez razlike, vidjelo se i po brojnoj dženazi, u kojoj uzeše učešća ne samo građani bez razlike vjere, nego i stanovnici iz obližnjih mjesta kao iz Orašja, Čelića, Brezova Polja, Palanke, Brke itd.

Rahmetli Ibrahim efendija se naročito iznad ostalog odlikovao uzornim karakterom. Bio je tako iskren slobodan i pošten karakter, kakav se danas teško nalazi. Zbog toga je uživao nepodijeljene simpatije svega čestitog i poštenog svijeta, koji ga je poznavao.

Iza sebe ostavlja ucviljenu supругu, dvije kćeri i sina Hifziju, činovnika u gradskoj općini.

Neka Svemogući podijeli rahmetliji firdevsi-ala džennet, a familiji utjehu i sabri-džemil.

Među nama ostaće u trajnoj i najljepšoj uspomeni, jer nas je svojim rodoljubivim i islamskim životom i radom mnogo zadužio.

Dr. S. B.

Vrlo živa skupština M. D. „Trezvenost"

Sastav novih snaga. — Stvaranje trezvenog pomlatka. — Podizanje doma trezvenosti.

U četvrtak dne 23. o. mj. u 8 sati na veče održana je glavna godišnja skupština Musl. društva »Trezvenost« u Sarajevu. Skupštini su prisustvovali mnogobrojni članovi društva, zatim delegati omladinskih društava. Izaslanik vlasti bio je g. Zildžić.

Skupštinu otvara pretsjednik dr. Mehmedagić, koji pozdravlja prisutne i prve misli upućuje Kraljevskome Domu, te predlaže depešu Kabinetskoj kancelariji Nj. V. Kralja Petra II. Prisutni burno kliču. Mladom Kralju.

Prelazeći na dnevni red pretsjednik pozivlje tajnika da podnese izvještaj. Izvještaj podnešen od tajnika iscrpno pokazuje rad u miunloj godini i sve poteškoće na koje je društvo nailazilo. Zatim su podnešeni izvještaji blagajnika i nadzornog odbora te skupština daje razrešnicu dosadanjoj upravi.

Prije prelaza na izbor nove uprave nastaje živa diskusija te se u istoj skreće pažnja na što bolji sastav trezvenih snaga u odboru kako bi u idućoj društvenoj godini što bolje uro dila uspjesima antialkoholna borba u mjestu i u provinciji. U diskusiji učestvuju: Dr. Turković Kasim, Dr. Tatarević Salih, Dr. Musakadić i drugi. Od strane Abduzaimović Envera podnešena je rezolucija na kraju tajničkog izvještaja koja se stavlja novom odboru na izvršenje:

Rezolucija glasi:

1. Da novoizabrana uprava što više ojača rad društva u antialkoholnoj borbi kako u Sarajevu tako i na teritoriju Bosne i Hercegovine.
2. Da vodstvo posveti što veću pažnju odgoju trezvene omladine, te u tu svrhu pruži što jaču saradnju sa postojećim omladinskim udruženjima.
3. Da se oživi akcija za gradnju doma Trezvenosti od kojeg omladina očekuje izvor trezvene misli, koji će služiti kao reprezentacija antialkoholnoga pokreta.
4. Da se ovogodišnja proslava tre zvenosti izvede na što svečaniji način.

Kandidacioni odbor podnosi skupštini listu novoga odbora koja se prima aklamacijom. U odbor su ušli slijedeća gg.:

Predsjednik Dr. Ruždić Muhamed, potpredsjednik Dr. Musakadić Asim, glavni tajnik Abduzaimović Enver, I. tajnik Bukvić Fadil, II. tajnik Hasanefendić Hasan, blagajnik Zildžić Mustafa, knjižničar Glibić Ahmed, arhivar Jamaković Mustafa, kućenad zornik Mišić Šefkija. Referenti za propagandu prof. Kantardžić Mehmed, za štampu Trebinjac Ibrahim, za omladinsku sekciju Abduzaimović Enver. Odbornici bez funkcije: Dr. Tatarević Salih, Dr. Mehmedagić Ali Osman, Denišlić Sulejman. Zamjenici Berberović Ešref, Dr. Polić Ahmed, Zulfikarpašić Hamdibeg. Hrapović Ramiz, H. Osmanović Abdulah.

Nadzorni odbor Nanić Salihaga, Mujagić Muhamed ef. i Denišlić Hamdija.

Napominjemo, da ovo muslimansko društvo pokazuje mnogo aktivnosti, te je potrebno da mu ukažemo svoju saradnju, jer ciljevi trezvenog pokreta su ciljevi stvaranja trezvenih narodnih snaga. S.

IZ MERHAMETA.

Novi odbor Merhameta, koji je izabran na redovitoj skupštini održanoj 19. januara 1936. konstituisao se je na sjednici od 23. I. o. g. ovako:

Predsjednik g. Salih I. Žiga, pot predsjednik g. H. Mehmed ef. Handžić, I. tajnik g. Asim Hadžibegić, II. tajnik g. Hazim Tulić, I. blagajnik g. Salemaga Džino, II. blagajnik i knjigovođa g. Ahmed Kreso, kućenad zornik g. Edhemaga Čejvanija, zamjenik kućenadzornika g. Muhamedaga Ablaković.

Odbornici bez funkcije gg: Hfz. Omer ef. Mušić, Ibrahimaga Zlatar, Dr. Muhamed ef. Ruždić, Handžić Fehim ef., Hamdi ef. Rašidagić, Asim ef. Nanić, Muhamedbeg Ljubović.

Zamjenici gg: Muhamed ef. Fočak, Ismetaga Nikšić, Ćamilaga Čadro, Neziraga Krečo, Mustafa ef. Fazlić, Šefki ef. Biogradlić, Džemal ef. Spaho.

U prošlom broju je pogrešno javljeno, da je u upravni odbor izabrat i g. M. Čomara, pa molimo da se to ispravi.

NOVI UPRAVITELJ ŠKOLE U ROGATICI.

Ukazom Kr. Namjesnika, premješten je Husein M. Čamo, učitelj na radu kod Prosvjetnog odjeljenja Kralj. banske uprave u Sarajevu, za upravitelja škole u Rogatici, stim da vrši i dužnost školskog nadzornika za srez Rogaticu i Čajniče.

NOVI PRAVILNIK O POVLAŠTENOJ VOŽNJI.

Pri generalnoj direkciji državnih željeznica osnovan je posebni odbor, kome je povjereno da izradi nacrt novog pravilnika o povlaštenoj vožnji na državnim željeznicama. Prema odluci ministra saobraćaja novi bi pravilnik o povlaštenoj vožnji trebao stupiti na snagu 1. aprila o. g.

KROZ ŠEHER - SARAJEVO:

VAKTIJA
Zulkade 1354. (1936)

Broj dana	Dan	Februar	Sunce izlazi s	Sunce izlazi m	Podne s	Podne m	Ićindija s	Ićindija m	Sunce zalazi s	Sunce zalazi m	Jacija s	Jacija m	Imsak s	Imsak m
8	Pet.	31	7	10	12	13	2	45	5	1	6	41	5	19
9	Sub.	1		10		14		46		4		42		19
10	Nedj.	2		8		14		47		5		43		18
11	Pon.	3		6		14		48		6		44		17
12	Utor.	4		5		14		49		8		45		16
13	Srij.	5		4		14		51		9		47		15
14	Čet.	6		2		14		52		11		48		13

»ISLAMSKI GLAS«
Nezavisni, kulturno-prosvjetni i informativni list.
Uredništvo i uprava: Vojvode Stepe Obala 7. I.
Čekovni račun Poštanske štedionice Sarajevo broj 1600.
Broj 18., godina II., dne 31. januara 1936.

DEŽURNE APOTEKE.

U nedelju 2. februara imaju dežurstvo slijedeće apoteke: Kalember, Marijin dvor i Pleyel, Stromajerova ulica.

NAŠIM SURADNICIMA.

Molimo sve naše saradnike da nam svoje priloge za svečani Bajramski broj dostave najkasnije do 22. februara.

NAŠIM POŠTOVANIM PRETPLATNICIMA.

U Bajramski broj našega lista smo ubacili čekove da nam se uplati dužna pretplata i pošalje za prvo tromjesečje 1936. godine.

Kako se do danas velik broj poštovanih pretplatnika nije odazvao svojoj dužnosti i nije nam poslao pretlate, molimo ih ovaj put da nam najkasnije do 15. februara pošalju pretplatu za prvo tromjesečje ove godine. U koliko ne bude pretplata podmirena bićemo prisiljeni obustaviti daljnje slanje lista. Ako neko nema čekovne uputnice ili je zagubio to može učiniti i općom poštanskom uputnicom koja se može kupiti kod svakog poštanskog ureda uz cijenu od 50 para i novac poslati na čekovni račun »Islamskog Glasa« broj 1600.

SKUPŠTINA
muslimanskog kulturnog i humanog društva »Bratstvo«.

U nedjelju 9. februara o. g. u 9 sati prije podne održaće glavnu godišnju skupštinu Muslimansko društvo »Bratstvo« na Vratniku.

Na dnevnom redu skupštine je: 1. otvorenje skupštine, 2. izvještaj tajnika, 3. izvještaj blagajnika, 4. izvještaj nadzornog odbora, 5. razješnica staroj upravi, 6. biranje nove uprave društva i 8. eventualije.

Pravo pristupa na skupštinu imadu samo oni članovi, koji su potpuno uplatili članarinu. U koliko koji član želi da učestvuje u raspravama na skupštini treba da uplati članarinu najkasnije do 5. februara, to jest na 4 dana prije skupštine.

PONOVNO IZLAŽENJE GLASILA BIVŠE JMO.

»Obzor« javlja: U Sarajevu će ponovno početi izlaziti »Pravda« glasilo bivše JMO, koju je uređivao Dr. Mahmud Behmen. Sada će to biti organ JRZ pa će izlaziti jednom na tjedan u uredništvu dra Behmena. Od državnog odvjetništva zatražena je dozvola za izlaženje toga lista.

RIJEŠENJE SKRIŽALJKE.

Skrižaljku u prošlom broju našeg lista prvi je pravilno riješio Asim Hamamdžić, pa kao nagradu za riješenu skrižaljku će dobiti »Mevlud« od dr. Safvetbega Bašagića. Knjigu može dobiti u administraciji našega lista.

STAVLJEN POD SKRBNIŠTVO.

U »Službenim Novinama« Drinske banovine od 22. ov. mj. objavljen je akt sarajevskog sreskog šeriatskog suda, da je **Abdija Altuka**, iz Sarajeva, radi rasipnosti stavljen pod skrbništvo.

Muslimani zanatlije i izbori za Zanatsku Komoru

DRUGOVIMA NA RAZMIŠLJANJE.

Ima neko vrijeme, da se u zanatskim krugovima osjeća veoma živo kretanje u vezi sa pretstojećim izborima za Zanatsku Komoru. Upada u oči međutim, da u tomu kretanju muslimani zanatlije skoro nikako ne učestvuju, upravo kao da ih se cijela ta stvar nikako ne tiče. Tomu mogu biti samo dva uzroka: staleška nesvjesnost ili skrajnji nehaj za staleške interese. Bilo jedno ili drugo, svakako je greška, koja će nam se osjetljivo osvetiti, ako još za vremena ne izvršimo svoju stalešku dužnost naprama samima sebi. To je upravo razlog koji me ponukao, da preko ovoga našega lista uputim drugovima ovaj javni prigovor, ne bi li se bar u zadnji čas prenuli i poveli jednu smišljenu akciju, da i mi muslimani zanatlije budemo bezuvjetno dolično naprama našem broju zastupljeni u ovoj našoj najvećoj staleškoj ustanovi. I ne samo formalno zastupljeni, nego da u svoje ime tu pošaljemo svoje drugove, koji će znati i umjeti najbolje zastupati naše staleške interese.

Pored štete za stvarne naše interesa ovakovim neinteresovanjem dajemo opravdanje onima, koji hoće da kažu, da muslimani zanatlije nemaju staleške svijesti, a to znači, da smo kao privrednici izvan svakoga računa. A taj prigovor je upravo sramotan. Dužni smo i moramo svojim držanjem i svaku pomisao na to da demantujemo, dužni smo da stupimo aktivno u pripreme za živo učestvovanje u ovim prvim izborima za našu komoru, jer upravo s njima počima prava historija našega mladog zanatstva.

Ovo što ja prigovaram nije ni u kojem slučaju mnogo. To je tek najmanje što smo dužni naprama samima sebi da činimo. Bar djelomično da se ugledamo u naše drugove drugih religija i pogledamo, koliko oni živo rade za svoje staleške interese i koliku staleški svijest time dokazuju. To je stvaran uzrok, da su oni uvijek u vodstvu naših raznih organizacija i brojčano u većini, dok smo u dotičnoj profesiji mi muslimani opet brojčano nadmoćniji. Ali naši su stari dobro rekli: »Koga nema na dijelu, nema mu ni dijela!«.

Upućujući ove retke svojim staleškim drugovima primjećujem još jedno: ne radi se o tomu samo, da se ma kako počne agitovati za izbore, nego li cilj te agitacije treba da bude, kako bismo mi istupili sa jednom jedinstvenom listom, sa udruženim snagama, da u Zanatsku Komoru dođu naši ljudi, koji će cjelokupno zanatstvo najbolje zastupati i njegove interese najodlučnije štititi.

Birajmo najvaljanije i najsvjesnije između nas, koji su neovisni javno i staleški, jer ćemo jedino u takovim našim predstavnicima u Zanatskoj Komori imati sigurne zaštitnike naših interesa.

Hamdija Đukić.

Nepravilno provođenje štednje

Upravnog odbora vakufsko-mearifskog vijeća u Sarajevu.

U predzadnjem broju »Islamskog Glasa« izašao je jedan članak o smanjenju pripomoći udovama imama matičara, a sada iznosimo još jednu sliku kako i na koji način Upravni odbor vakufsko-mearifskog vijeća provodi štednju na ličnim rashodima vakufskim.

Jedan student, bliski rođak pretsjednika Upravnog odbora Ulema medžlisa dobio je rešenjem Upravnog odbora svojevremeno beskamatni zajam na račun Gazi Husrevbegova vakufa od 100.000 dinara. Ovaj zajam dobio je radi nastavka svojih započetih studija s tim, da ga počne otplaćivati kada završi svoje studije a od plate, kada dobije službu. Šta je s time upravni odbor učinio? Pored toga što je taj novac pozajmljen protiv propisa vakifovih u vrijeme najveće krize, a ne vjerujemo, da će se taj zajam ikada vratiti, jer nema nikakovih garancija — prisiljena je tim postupkom Upravnog odbora, odnosno njegovog pretsjednika, Uprava Gazi Husrevbegova vakufa, da toga svog dužnika bezuvjetno primi u službu.

Isti ovaj rođak pretsjednika Upravnog odbora i Ulema medžlisa pošto je u zadnje vrijeme pauzirao od študija dobio je riješenjem Upravnoga odbora mjesto ekonoma Gazi Husrevbegova vakufa uz mjesečni honorar od 1000 dinara. Potom je dobio riješenjem Ulema medžlisa mjesto za vjeroučitelja jedne srednje škole uz honorar od oko 700 dinara. Ukupno ovaj studetn, koji još nije ni iz klupe izišao primao je eto mjesečno oko 1700 dinara i još jedan tain za ekonomat Gazi Husrevbegova vakufa, koji iznaša mjesečno 120 dinara.

Sada je dobio jednogodišnji dopust za završenje svojih studija pa kako izgleda da će ga u ovoj dužnosti zastupati opet jedan iz bliže rodbine njihove, a to je brat sadanjeg direktora vakufske direkcije koji je penzionisani oficir. Na ovaj način razumije se da i sama služba trpi jer dolaze ljudi koji će brzo otići i tek kad se upute u svoj posao onda treba da idu. Ali tako mora da bude kad su preči interesi lični nego službe.

Sada da čujete i saznate kako se sa drugim službenicima vakufa postupa: U vakufskoj direkciji ima 3 službenika koji vrše posao, svaki napose, apsolutno potrebnog službenika te kada istih ne bi bilo, morali bi uzeti druge sile. Ta tri službenika primaju mjesečno od 250—300 dinara. Sadanji knjigovođa vakufa Gazi Husrevbegova, koji je svršio trgovačku akademiju i rezervni je oficir, prima za svoj rad svega 500 dinara. A šta radi: Radi ne samo posao knjigovođe toga najvećeg vakufa nego još i ekonoma Gazina vakufa te protokol i ekspedit i još koješta. A sam vakif Gazi Husrevbeg odredio je za ekonoma Gazina vakufa uz koju je službu on još neke dužnosti odredio, godišnju platu od 21 dirhem i 5 taina. Dirhem iznaša oko 783 dinara. On nemože dobiti tain ni jednog od ovih pet, a rođak pretsjednika Ulema medžlisa i Upravnog odbora može dobiti tain, iako ova služba uopšte nije ni predviđena vakufnamom. Ovim ne mislim reći da nije potreban ekonom Gazinoj medresi, ali hoću da napomenem da se sa svakim službenikom jednako postupa i dadu im ona prava, koja im pripadaju umjesto što se danas daju drugima one beneficije koje im uopšte i ne pripadaju.

Pa zar je to humanost i islamski osjećaj za bijedne? Dok se nekom daje više dužnosti i uzima na rad penzionisani službenici uz priličan honorar, dotle se oni niži službenici, koji su baš i slabog materijalnog stanja plaćaju ispod minimuma potrebnog za egzistenciju.

Rad na organizovanju naše ilmije

Kako smo u prošlom broju našeg lista izvijestili rad na organizovanju naše ilmijje brzo napreduje. Pravila će biti još tokom ove sedmice izrađena i upućena pojedinim stručnim organizacijama da ih prouče i stave svoje primjedbe. U ovom broju donosimo od brojnih prispjelih podnesaka, koji su stigli Akcionom odboru u Sarajevu u kojima se pozdravlja ovaj hajirli pokret, podnesak zeničke ilmije je u kome se pozdravlja rad Akcionog odbora. Kako saznajemo i udruženje ilmijje »Mirkat« u Tuzli održaće 9. februara ove godine plenarnu odborsku sjednicu ovog udruženja na kome će biti raspravljeno i pitanje organizacije ilmijje Kraljevine Jugoslavije.

Apel zeničke ilmijje Akcionom odboru:

Akcionom odboru sarajevske ilmije

Sarajevo.

Odazivajući se Vašem apelu, koji ste uputili preko »Islamskog Glasa« svoj našoj ilmijji, mi dolje potpisani sa teritorija sreza zeničkog toplo pozdravljamo Vašu plemenitu, važnu i ozbiljnu akciju. Inicijatori akcije za organizovanje ilmijje Kraljevine Jugoslavije za nas su dobra garancija, da će akcija ubrzo uspjeti i mi sa radošću ovim izvještavamo Akcioni odbor, da pristupamo pokretu za naše zajedničko organizovanje u jednu organizaciju i pripravni smo sa svoje strane učiniti sve što je potrebno za ostvarenje organizacije.

Naročito želimo da istaknemo to, da se u potpunosti slažemo sa shvaćanjem Akcionog odbora, da Sarajevo treba da bude centar našeg duhovnog života i da samo Sarajevo ima sve uslove, da u njemu bude sjedište uprave buduće naše organizacije. Nadamo se da će to uvidjeti i ilmijja, koja je bila organizovana u Mirkatu, te da će pristupiti ovom pokretu.

Primite bratski selam:

U Zenici, dne 22. januara 1936. god.

Kundalić M. Muhamed, šeriatski sudijski pripravnik; **Šehagić Izet**, mualim i vjeroučitelj; **Čerim S. M. Omer**, džematski imam u Gradišću; **Imamović A. Rašid**, džematski imam u Putovićima: **Imamović Hilmija**, džematski imam u Brnjiću; **Crnkić Husejin**, džem. imam u Bobinu; **Babahmetović Mustafa**, imam, mualim i vjeroučitelj; **Alispahić Salih**, imam, mualim i vjeroučitelj; **Kaknjo Ahmed**, mualim; **Osman Spahić**, džematski imam u Doglođima; **Sulejman Imamović**, džematski imam u Vranduku; **Asim Tarabar**, džem. imam i muderis u Zenici.

Časopisi i publikacije

»Novi Behar«. U januaru je izišao petobroj »Novog Behara«, ove naše lijepo uređivane zabavne i poučne revije. Broj je obilat lijepim i korisnim štivom koje je od naročitog interesa za našu čitalačku publiku. Ovaj petobroj donosi slijedeće članke i publikacije: Husein Đogo: Pomažimo islamsku štampu; Hadži Mehmed Handžić: O knjizi (jedno predavanje); Alija Nametak: O popularnom pisanju; Hamdi Trebinjac: Ne daj Bože gore (crtica); Ibnul Ajn: Miradž; Hamdija Mulić: Ko je kriv za loš odgoj naše mladeži; Šemsudin Sarajlić: Kruha (pripovijest); Hasan Nametak: Ispraćaj hadžija u Mostaru; Sulejman Suljagić: Zanimivosti iz planinskih krajeva oko Sarajeva; Dr. Salih Tatarević: Uloga Islama u povjesti zubne medicine; Sule: Mali prst (crtica); Lirika: U ovoj rubrici je donešeno više lijepih pjesmica, Maksim Svara: Panarapska nastojanja; Mustafa Busuladžić: Islamska kultura; Male priče i dosjetke od Antuna Šimčika; Narodne umotvorine. Od Nikole Buconjića je nastavak eposa na narodnu »Gazi Husrevbeg«, a od Fehima Spahe prevod romana s turskog »S usana na srce«. I ovom broju je priložen dječji prilog.

U uvodnoj riječi »Novi Behar« je uputio apel svojim pretplatnicima da ga pomognu urednim plaćanjem pretplate. Zaista se mora požaliti da ova naša odlično uređivana revija mora da zapinje radi toga, što pretplatnici uredno ne udovoljavaju svojoj dužnosti. Zato nemamo šta ni prigovoriti redakciji ovoga lista radi neredovitog njegovog izdavanja, jer faktički doprinosi velike žrtve oko njegovog uzdržavanja. Uvjerenja smo da ni jedna naša porodica nebi smjela ostati bez ovakog lista, a kad bi mu posvetili više pažnje i on bi sigurno više zadovoljio i bio bi u mogućnosti da daje i ljepše gradivo i da redovito izlazi.

Hamdija Kreševljaković: Kulen Vakuf. — Naš poznati historičar Hamdija Kreševljaković napisao je u ovogodišnjem kalendaru »Narodne Uzdanice« jednu iscrpnu historijsku studiju o Kulen Vakufu,u kojoj je prikazao razvitak ovog historijskog mjestanca u našoj Krajini. Sada je ova rasprava izdata u posebnom separatu u vrlo lijepom papiru, te se može dobiti kod pisca u Sarajevu uz cijenu od Din. 10.—. Knjigu toplo preporučujemo.

Muhamed Ajkić: Mostarski Stari Most. — Mladi i agilni saradnik našeg lista g. Muhamed Ajkić izdao je u svojoj nakladi historijsku raspravicu sa 13 strana malog formata u kojoj je prikazao postanak starog Mostarskog mosta. Ova je radnja u glavnom rađena po jednoj raspravi Alije Nametka. Autor je iznio nekoliko mišljenja povjesnika o ovom turskom mostu koji je dovršen 1566. god. Ovaj se most u propagandnom turističkom materijalu naziva rimskim. Ova se knjižica može vrlo dobro poslužiti u propagandističke svrhe. Toplo preporučujemo.

Da dokažemo

U predprošlim brojevima »Islamskog Glasa« bavio sam se pitanjem vjere uopšte i Islamom i njegovim osnovnim odredbama i rešidbama te razmatranjem istih napose. Ovaj put pokušaću da upozorim na glavne momente i primjedbe koje treba imati u vidu kada je riječ o pojedinim izvorima Islama.

KUR-AN.

1. Kur-an je zbirka svih osnovnih i načelnih Božjih odredaba i uputstava potrebnih u vjerskom i društvenom životu ljudi, objavljenih po Božijem Poslaniku Muhamedu (a. s.). To je glavni izvor islamske vjere. Tekst Kur-ana podijeljen je na 114 poglavlja (sureta) koja sadrže oko 6000 citata (ajeta). Prema računu nekih potonjih znamenitih alima od svih ovih citata tek njih oko 180 odnose se na dnevnu praktičnu uporabu, a svi ostali koji se tiču savršenih znanstvenih pouka, nedostiživih moralnih kreposti i ćudorednih savjeta zanemareni su po današnjim muslimanima.

2. Da bi se mogli upoznati sa sadržajem Kur-ana i saznati njegovu suštinu, potrebno je: a) Temeljito poznavati arapski jezik sa njegovom gramatikom, sintaksom, stilistikom i praktičnom logikom. b) Biti upućen u predislamsku historiju, etnografiju i običaje Arapa, pošto bez toga nebi se mogla razumiti prava smisao mnogih ajeta kao na pr.: (Eemintum men fissemai en jahsife bikum-ul erda) i (Ve huve rabbuš-šira). c) Imati pojma o geografiji, kozmografiji higijeni i drugim prirodnim naukama, pošto se Kur-an većinom poziva na prirodne pojave i zakone koji njima ravnaju i najjasnije dokazuju postojanje Boga. d) Poznavati politiku i sociologiju te najzad biti nadaren jednim jakim intuitivnim duhom i kritičkim umom.

Kako se vidi iz ovoga mi danas u islamskom svijetu nemamo nekoga koji bi bio dorastao svemu tomu. Radi toga dobar prevod i komentar Kur-ana mogla bi dati samo jedna akademija naročito obrazovana u tu svrhu. No do toga, dobro će doći i napori pojedinaca.

3) Kur-an je vječna vjeronaučna knjiga. I ako Kur-an govori o mnogim stvarima to ne znači da je Svemogući Bog u njemu izložio svo svoje nedostiživo sveznanje kako bi to htjeli da prikažu neki iz svoje pretjerane revnosti i pobožnosti. Svemogući je samo Bog, a Kur,an je samo jedan neznatan dio Njegovog znanja koje je shvatljivo i prihvatljivo po onima kojima je namjenjen i koji može savršeno zadovoljiti samo moralne potrebe njihove. Nije uputno pripisivati Kur-anu i ono što ne spada u njegov djelokrug (Ma ferratna fil kitabi min šejin) i (Ve nezzelna alejk el kitabe tibjanen li kulli šej-in — Nahl 91.), ne smijemo shvatiti tako kao da je Kur-an enciklopedija. Isto tako ne smije se shvatiti Kur-an ni u previše ograničenom smislu. Jedan primitivan Arap iz ajeta (Ve ma halekna lekum min mislihi ma jerkebun), ne može razumiti drugo prevozno sredstvo osim svoje deve. Ko više zna taj bolje i šire shvaća Kur-an. (Hel jestevi lezine jalemune). Današnja savremena znanost mnogo je viša pa i drukčia od pređašne. To se podrazumijeva i iz 19. ajeta u poglavlju Zumr. Kur-an u svome nuzredu podiže zavjese i sa nekih u ono doba tajanstvenih predjela i nagovještava istine koje su se pojavile mnogo kasnije. Time nas on samo podražuje da te zavjese posve skinemo i otkrijemo ono što se za njima skriva, te da osvajamo i zavladamo prirodom, pa tako preuzmemo zemaljsko carstvo koje nam je Bog namjenio.

4. Kur-an je opća objava upućena čitavom rodu ljudskom. On se podjednako odnosi na sve ljude, a ne na same muslimane. Svaki čovjek koji ima dovoljno znanje i sposobnosti, može izvrsno i bez ičijeg posredovanja proučavati Kur-an i po svojoj volji koristiti se njime. U Islamu nema osveštenih lica (klera). Islam nije nikakva tajna a niti privilegija svojstvena naročitim, odabranim ili uniformisanim pojedincima. Ve iza seeleke ibadi anni fe inni karibun.

5. Značaj pojedinih ajeta iz Kur-ana najboljećemo shvatiti ako ih budemo proučavali bukvalno. Natezanje (tevil) dopušteno je samo onda kada je po srijedi neophodna nužda. Od otvorenih učenjaka kao što je Ibni Ravendija ograditi se je lako. Ali od zatvorenih kao što su Sofije sačuvati vjeru, nije prosta stvar tako. Kur-an nije igračka ni mezheba (pravnih škola) ni tarikata (filozofskih doktrina) ni ehli kelama (cjepidlaka) ni derviških sekti. Njihova mudrost i tajanstvenost može smutiti i bistrog čovjeka. Skolastika nije isto što i savremena filozofija i eksperimentalna pozitivna znanost. Kada bi se muslimani pouzdavali i vjerovali u se i svoje kljuse, kako ih to Kur-an uči, koliko u derviške virodove, ćeramete, kismete nebi nikad zapali u ovo žalosno i očajno stanje koje proživljuju od nazad toliko stoljeća. Ovakovi su uzurpirali Božije pravo da propisuju molitve ljudima i obrukali Islam sa fatalizmom kojeg Muhamed Abduhu pobija sa preko 70 ajeta. Svrha ovakve bogumrske rabote bila je bezdušno iskorištavanje prostodušnog naroda muslimanskog, kako bi mogliživiti na njegov račun, a njega uputiti da skrštenih ruku čeka na njihove blagoslove. No po dervišima i njihovim mudrolijama, nego po Kur-anu treba da se ravnaju muslimani.

6. Treba imati na umu da Kur-an nije objavljen jednovremeno u današnjoj kompletiziranoj cjelini svojoj. Muhamed (a. s.) svoju zvaničnu dužnost Božijeg poslanika preuzeo je tek u 40. godini života. Do tada on je provodio slobodno vrijeme svoje u samoći i razmišljanju proučavajući prirodu Božiju i sređujući utiske dobivene iz neposrednog dodira sa svijetom. Objava Kur-ana uslijedila je postupno u odlomcima prema prigodnim okolnostima i trajala je 23 godine. Ove odlomke bilježili su i brižno čuvali pa i na izust ih recitovali učenici i sekretari Muhamed pejgamberovi u vjernom originalu njihovom. Ti odlomci kasnije su sakupljeni i sabrani u današnjoj zbirci za vremena prvog halife hazreti Ebu Bekira i umnožena po trećem halifi hazreti Osmanu. Ajeta Kur-ana nisu klasificirana i poredana u strogo odgovarajućem kontinuitetu nego su ukusno izmiješana da nebi postala suhoparna, ali ta mješavina i daje naročitu stilističku draž Kur-anu protkivajući ga stalno sa umjesnim primjerima da se osnovna svrha nebi izgubila iz vida. Muhamed (a. s.) i njegovi sposobni učenici i savremenici najbolje su poznavali uzročnu vezu i odnose među pojedinim odlomcima Kur-ana, pa su ga mogli i tumačiti u njegovom glavnom i svrsishodnom smjeru. No ta njihova tumačenja nisu kodificirana blagovremeno, nego su skoro čitava dva stoljeća prenašana sa naraštaja na naraštaj u vidu usmenih predanja i tradicija. Poznato Ibni Abasovo tumačenje Kur-ana nije njegovo vlastito autentično djelo, nego skup raznih predanja kao i Musnedi Ebu Hanife, čiji dokazi na kojima se temelje ne moraju biti posve sigurni i apsolutno u svoj svojoj cjelini vjerodostojni.

7. Uvjerenje da sva naša vjerska poslovanja i dužnosti imaju za svoju svrhu isključivo našu sobstvenu korist. Ni mi ni naša djela nisu ni od kakve potrebe za samog Boga. Sve što činimo za se činimo.

8. Bog je milostiv. Uvijek od nas zahtjeva samo ono što je nama samim korisno. Bezkorisnim i besmislenim štetnim molitvama Bog ne zadužuje nikoga.

9. Molitve moraju biti u skladu sa samom prirodom živog čovjeka.

10. Tjelesne molitve trebaju služiti kao sredstvo za čišćenje srca i buđenje društvene svijesti.

Ova potonja četiri momenta koja trebamo držati u vidu, u svome djelu (Kultura i Islam) ističe Ferid Veždija kao temeljne uvjete svake prirodne vjere. Kao dokaz da Islam potpuno odgovara ovim temeljnim uvjetima prirodne vjere u Kur-anu ima više ajeta među kojima za prvi slučaj on navodi 6. citat iz poglavlja Ankebut, koji znači: Svaki čovjek koji troši svoju snagu i bori se, to čini isključivo za svoju korist. Bogu zaista nije ništa ni nužno ni potrebno. Za drugi temeljni uvjet navodi ajet iz Bakare: Bog želi da vam olakša a ne oteža, kao i 6. ajet iz Maide (Bog vam ne želi da oteža, nego hoće da vas očisti i upotpuni svoje blagosti prema vama...). Za treći slučaj navodi ajet iz Bekare (Bog vas ne opterećuje sa onim što nemožete podnijeti. Za četvrti temeljni uvjet citira kao dokaz ovaj ajet: Molitva sprečava od nevaljalština i poroka... Ankebut). Ovo je doslovni prevod citiranih ajeta a ima mnogo i hadisa koji to još bolje objašnjavaju.

TESFIR.

Kada se je poodmaklo od Muhamed pejgambera i sretnog stoljeća iza Njega, te kada je teokratska islamska država toliko narasla, a društveni odnosi u njoj toliko nabujali, da se više nisu mogli regulisati samim Kur-anom i njegovim komentarima u obliku predavanja, koja su često puta mogla da budu i proizvoljna, javila se je potreba kodificiranog šeriatskog prava i pisanog tefsira a po tom Idžma-a i Kijasa. Tesfir je interpretacija t. j. pravilnog tumačenja Kur-ana na osnovu predavanja Sunneta, a tevil je rabulistika t. j. krivo i proizvoljno tumačenje. Koncem drugog i početkom trećeg stoljeća iza Pejgambera, pojaviše se neki interpretatori (mufesiri) bez potrebnih kvalifikacija i napisaše djela, koja nisu potpuno pouzdana i vjerodostojna. Slijedeći mufesiri opet osloniše se na ove predšasnike i ispuniše svoje knjige sa samovoljnim pretpostavkama, i predrasudama i zabludama. Ovi pretvoriše tefsir u igru riječi i srestvo za muđusobno pobijanje i demantiranje. Pojaviše se razni sistemi, doktrine i šeriatske pravne škole (mezhebi). Pravac ovih postade glavna svrha, a Kur-an sporedno sredstvo. U tome naročito se ističu metafizičari (ehli kelam), koji su pod svaku cijenu nastojali da nategnu Kur-an na svoje teorije, zasnovane na grčkoj filozofiji Aristotela.

U tumačenje Kur-ana umiješaše se i neki učenjaci izraelćana sa svojim legendama i bajkama. Prema Ibni Haldunovoj historiji, neko pleme Arapa zvano Hamir, bilo je židovske vjere. Kasnije je ovo pleme prešlo na Islam i nastanilo se oko Medine, pa je mnoge svoje legende unijelo među Arape, koji su kao primitivan i prostodušan narod naročito uživali u slušanju bajki. Navodno i Imam Malik pripada ovom plemenu. A pošto se po nekom Hadisu Izraelčani smatraju vjerodostojnim, to su i njihove bajke uzete kao vjerovatne. Tako su preko ovog plemena i njihovih učenjaka kao na pr. Kabul-Ahbara, Abdullah bin Selama i drugih, neke izraeličanske priče o stvaranju svijeta, postajanju zemlje i života, ušle u islamske vjeronaučne knjige. Za Ebu Hurejeta, koji se ističe kao najrevnosniji preposnik Hadisa, tvrde da je izvrsno poznavao Bibliju.

Da bi zabuna i anarhija postala još veća, gore pomenutim mufesirima pridružiše se i mnoge sektaške (tarikatske) veličine sa svojom tajnom organizacijom i tajanstvenim šiframa i parolama koji su se pojavili u četvrtom stoljeću po hidžretu. Takav je i Ebu Abdurahmanov (Hakaikut-tefsir).

Kako se vidi kompromitovanje Islama od samih muslimana počelo je vrlo rano u prošlim stoljećima njegove historije, a da i ne govorimo o kasnijim vremenima, koja su ostavila dosta traga na Islamu i narodima, koji su prelazeći na Islam unosili u njeg nekih starih pa i poganskih običaja, koje nemaju nikakve veze sa Kur-anom. Na taj način tefsir je pretvoren u tevil, interpretacija u rabulistiku. Ja ne tvrdim da se je to činilo zlonamjerno. Među ovim muferisima bilo je dobronamjernih ljudi, ali ja spadam u one koji cijene ideje po njihovim praktičnim rezultatima. U njihovim tefsirama ima mnogo dobrih stvari, ali su kod nas u uporabi loše. Radi pomanjkanja prostora ja ovdje pišem općenito i navodim samo drastičnije primjere iz historije, izostavljajući imena pojedinih mufesira i njihovih tefsira. Sreća je što je osnovna konstitucija Islama — Kur-an ostao u svome prvobitnom originalu očuvan od svih promjena. Blagodareći tome sada imamo i novih savremenih tefsira kao što su: »Tefsirul Kur-anih hakim, Safvetul irfan fi tefsiril Kur-an, Esraul Kur-an, Tefsiruldževahiri i slične. Prvi od ovih djelo je Muhamed Abduhuta (umro 1323. po hižri) i njegovog učenika Rešid Ridata, čiji je prevod na našem jeziku počeo izdavati vrijedni Šukrija Alagić. I pored zatvorene kapije idžtihada a na užas mukalida, pojavili su se i novi mudžtehidi kao Ferid Veždija, Abdulaziz Čaviš, Manastirlija, Musa Džarullah, Rizaudin bin Fehrudin i još mnogi drugi, čijim se djelima odnosno svojim bilješkama i opaskama iz njihovih djela i ja najviše služim.

Ima ljudi koji iz neznanja i nehotice griješe. To su mahom dobre i bezazlene duše. Ima ih koji svijesno neistinu govore. To su zlobne i bolesne prirode. Ima i takovih kojima neistina postane navika, pa i sami počnu vjerovati u nju kao u istinu. Takovi su najopasniji. Ja imam običaj da idem ravno svome cilju, te iskreno i otvoreno govorim i pišem. Možda to mnogima ne godi, možda se neki osjete i povređenim u svojim intimnim osjećajima. No kako god bilo, sigurno je da otvoreni protivnici od kojih se je lako čuvati, za muslimanski prostodušni svijet nisu opasni, koliko oni podmukli i maskirani, koji mu laskaju i podilaze.

E. Bulbulović.

Sibjan-mekteb u Draževicama

Selo Draževići izdržava Sibjan-mekteb od nazad dvjesto godina i ovaj mekteb nije prestajao raditi i u najtežim časovima kad su svi drugi mektebi bili zatvoreni. Dobri muslimani iz sela Draževića sa svojim agilnim pretsjednikom dugopaljanske opštine g. Sulejmanom Kamberovićem uz Božju pomoć i pod zaštitom uzvišenog vladarskog doma nisu taj mekteb nikada zatvarali, nego su sve sile uložili da ga uzdrže.

Prilikom prošlih petomajskih izbora su neke ličnosti iz Sjenice koje su blizu Vakufskog povjerenstva obijedile su muallima ovog mekteba g. Asima I. Mujakovića kod Ulema medžlisa u Skoplju, koji je bez ikakvih prethodnih izviđaja razriješio dužnosti ovog muslimana, pa i ako je to razrješenje uslijedilo još prije šest mjeseci, muallim ni do danas nije dobio razrješnice. Ovo je tim čudnije, što je ovaj muallim uvijek odlično ocjenjivan od pretpostavljenih vjerskih vlasti.

Naš muallim i ako čitavih deset mjeseci održava obuku sa preko stotinu učenika-ca nije dobio određene nagrade za svoj rad, dok su svi muallimi, pa i oni koji rade i po dva mjeseca tu nagradu dobili iz kase I. V. Z.

Čudi nas koje je islamsko srce moglo ovo učiniti i ovako na nepravedan način maknuti jednog čestitog i vrijednog vjerskog službenika. Apelujemo na gospodina reis-ul-ulemu da po ovom pitanju zatraži izvještaj i da ispravi nepravdu koja nam je učinjena. Zar se smije iz ličnih razloga vršiti osveta na čestitim vjerskim služ benicima. U vjeru se ne smije miješati politika i mi smo dužni da pomažemo našeg muallima i da tražimo njegovo pravo, koje je i naše pravo.

Mi preko »Islamskog Glasa upućujemo ovaj apel na Vrh. vjersko starješinstvo i tražimo da se učinjena nepravda ispravi. Osuđujemo rad izvjesnih lica koja ometaju pravilno održavanje vjerske obuke i dopuštaju da njihovim radom ostaje stotine djece bez osnovne vjerske obuke. Mjesto da oni pomažu da se Islam učvršćuje među našim dječicom, eto oni to na štetu muslimana i uzvišenog Islama ovako čine.

Mi smo naš mekteb održavali i čuvali i mi ćemo ga i ubuduće čuvati. Zato ne možemo dozvoliti da nam taj mekteb radi svojih političkih računa pojedinci ruše i da nam našeg muallima koji je tolike žrtve učinio učeći našu djecu bacaju iz svoga ličnoga ćeifa.

Seljani sela Draževića, opština Dugopaljanska, srez sjenički, Zetska banovina.

UPIS U TRGOVAČKI REGISTAR.

U trgovački regista okružnog suda u Tuzli, upisata je nova tvrtka **Halil Udvinčić**, trgovina mješovite robe, sa sjedištem u Jelovče-selu, općina Zeljinska, srez Gračanica.

POSTAVLJEN.

Odlukom Bana Vrbaske banovine, postavljen je **Edhem Kapetanović**, pomoćni knjigovođa IX. grupe, za knjigovođu VIII. grupe.

OSNUTAK TVORNICE DRVENE VUNE U KARLOVCU.

U Karlovcu osnovana je pred kratko vrijeme najmodernije uređena tvornica drvene vune. Vuna se izrađuje od lipovine i smrekovine potpuno bijela, čista, bez mirisa i prašine, osobito podesna za otpremu živežnih namirnica. Osnutak ove tvornice važan je za eksport živežne robe, jer otprema u sijenu i slami nije higijenska ni savremena.

NOVI OPĆINSKI BUDŽET BANJALUKE.

Na ovogodišnjem zasijedanju banjalučkog općinskog vijeća usvojen je novi budžet za 1936./37. god., koji iznosi 9,028.950.— din.

U novom budžetu, općinski prirez kao i u prošlogodišnjem iznosi 30% od neposrednog državnog poreza.

Općinska behija po novom budžetu je 2%, dok je u prošlogodišnjem iznosila 4%, te je sniženje za 50%.

Halifa Hazreti Ebu-Bekir

(Nastavak.)

Bog je propisao i zapovijedio ljudima međusobna savjetovanja i zajedničko rješavanje pitanja po kojima će oni udesiti svoj društveni život samo zato, što pojedinac radi svoje slabosti i neznanja nije u stanju da sve stvari samostalno potpuno shvati i spozna njihovu stvarnost. Kada se ljudi sastanu i zajednički rasprave sve stvari, ukažu se razni načini po kojima je moguće izvjesne stvari riješiti. Kada se većina odluči nakon raspravljanja i pretresanja da se izvjesno pitanje riješi na jedan način, onda je to dokaz da to riješenje odgovara potrebama većine i manjina treba da to prihvati i da se tome pokori i da ne dopusti da dođe do nesuglasica u zajedničkom životu. Ovo je apsolutno društvena nužda koja zahtijeva i traži da se pokorava društvenim zakonima. Izvjesne grupe ili stranke mogu da se ne slažu sa raznim odredbama, zakonima i slično koje ljudi donose da urede svoje životne potrebe, oni mogu i da traže njihovu izmjenu, ali se bezuvjetno mora pokoravati izvjesnim propisima i odredbama, koje važe.

Kad je Sa'ad vidio da je ogromna većina naroda, upravo čitav narod za Ebu-Bekira da bude halifa, on se rastavio od zajednice ne htijući priznati ni vlasti ni njenih zakona. Ovaj njegov postupak kao i propust vlasti, koja ga nije mogla prisiliti na poštivanje zakona, mnoge je ashabe obodrio da se ustegnu da izraze vjernost halifama i da ih svijet napušta za vrijeme kad su razne smutnje uzimale jačeg maha i kad su narodne snage trebale da budu što čvršće zbijene i okupljene, da čuvaju opšte interese zajednice.

Čuli smo riječi Kajs-bin-Sadove da Sa'ad-bin-Ubode neće izraziti vjernosti dok ne bude ubijen, a da neće biti ubijen dok snjim ne budu pobijeni njegov sin, porodica i rod, a ti opet da neće biti pobijeni dok ne budu pobijeni pripadnici plemena Hazredž, a ovima se opet to ne može dogoditi dok s njima ne budu pobijeni i svi pripadnici plemena Evs. Ovo su bile neuputne riječi i što više pokazuju plemensku tjesnogrudnost i nepoštivanje vlasti koja mora da drži poredak u društvenoj zajednici. S kojim pravom sinovi i rodbina mogu da uzmu u obranu svoga oca ili rođaka i da se sa oružjem dignu protiv vlasti koja hoće da prisili njihova oca ili rođaka na poštivanje zakona i priznanje državne vlasti, kojoj je dužnost da se brine i stara o opštim moralnim potrebama. Sa kojim pravom se mogu dizati malobrojni pojedinci na vlast, koja je uspostavljena voljom i zadovoljstvom čitavog naroda. Pa kad takova vlast ne zaslužuje da bude poštovana, pa koja bi to vlast iza nje mogla da zasluži, kad su sve kasnije bile zasnovane na samovolji i apsolutizmu.

Dalje s kojim pravom su se mogli buniti pripadnici plemena Hazredž i Evs da sinovima Sadovim kad su i oni izabrali Ebu-Bekira i dali mu tu vlast nad sobom. Da li su to učinili iz plemenske uzajamnosti. Ako je to učinjeno iz plemenske solidarnosti, onda je tim još za veću osudu postupak Sa'adov, koji je tim mogao da izazove u prvim časovima stvaranja državne vlasti teške posljedice po čitav državni organizam.

Kajs-bin-Sad je ostao usamljen i nije kasnije davao jačeg otpora. Ali ipak je Ebu-Bekir trebao nastojati da ga privoli da prizna njegov izbor odnosno da prizna postojeći demokratski poredak. Tu se je pokazala slabost vlasti, koja iz navedenih razloga nije bila u stanju da ga prisili ili da je prizna ili da joj odrekne poslušnost, pa da iz toga povuče posljedice. U svakom slučaju nije se moglo trpiti da bude takovih koji ne poštivaju vlast i državne zakone i da se protiv njih bore nedozvoljenim sredstvima.

(Nastaviće se)

Za naše žene

Hazreti Ajiša

(Nastavak)

Hazreti Ajišina udaja, koja je na ovako jednostavan način izvedena pokazala je da su isprazne i glupe sve one ženidbene ceremonije koje su kod Arapa činjene. Božji poslanik je time pokazao da se ti hrđavi ženidbeni običaji koji su vršeni sa velikim luksuzom moraju istrijebiti. Osim toga ženidba Božjeg Poslanika sa hazreti Ajišom trebala je pokazati srdačnost ovako sklopljenih prijateljskih veza, koji su trebale poslužiti kao primjer drugim ljudima, kako se te veze među obim stranama moraju što jače podržavati.

Arapi se u mjesecu ševvalu nisu ženili, jer je taj mjesec od davnina kod njih smatran kao nesretan, dok je hazreti Ajišina i svadba i vjenčanje obavljeno u ovom mjesecu. Hazreti Ajiša je poticala udavače da se u ovom mjesecu udavaju, jer da se i ona u tom mjesecu vjenčala i da joj je to donijelo najveću sreću. Ova njezina udaja je istrijebila među Arapima ono glupo praznovjerje, da se u ševvalu ne valja ženiti ni udavati.

Po starom arapskom običaju su pred mladom nošene upaljene baklje, a mladoženja je svoju mladu dočekao u kakvoj nosiljci. Kod hazreti Ajišinog vjenčanja je ovaj običaj potpuno zabačen.

NJEZIN ODGOJ I VASPITANJE.

Među Arapima kako nisu muškarci znali čitati i pisati tako isto to ni žene nisu znale. Muškarci su živjeli u najcrnjoj sredini neznanja i neukosti, pa prema tome se ne može ni govoriti o nekom prosvjećivanju i odgoju žena. Kad se Islam pojavio među Kurejševićima nije bilo ni sedamdeset ljudi koji su znali čitati i pisati. Među ovima je bila samo jedna žena koja je znala da čita i piše i to neka Šifa-binti-Abdullah. Sa pojavom Islama se počela razvijati i posmenost. Božji Poslanik je oslobođenje pismenih pogana, koji su bili zarobljeni na vojni na Bedru učinio ovisnim o jednom prosvjetnom činu i aktu. Proglasio je, da će svaki pismeni zarobljenik biti oslobođen, ako nauči vještini pisanja desetoricu muslima na. Sa ovim se pismenost počela naglo širiti.

Među drugovima Božjeg Poslanika koji su se žrtvovali za nauku i nastojali da stalno družeći se s Njim što više nauče, poučavali su u čitanju i pisanju. To su oni njegovi drugovi, koji su poznati pod imenom »ashabisuffe«.

Među prečistim družicama i ženama Božjeg Poslanika znale su čitati i pisati hazreti Hafsa i hazreti Ummi Selema. Hazreti Hafsa je po nalogu Božjeg Poslanika naučila se pisanju i čitanju od Šifae, koju smo ranije spomenuli. Među arapskim ženama je bilo i takvih koje su znale čitati i pisati.

Jedan od razloga da je Božji Poslanik bio oženjen sa više žena, pa konačno i sa jednom mladom i poletnom ženom kao što je hazreti Ajiša, jest u tome što se žene nisu mogle u onolikoj mjeri koristiti od druženja sa Božjim Poslanikom kao muškarci. Zato da bi i žene mogle shvatiti pravu suštinu vjere, On je nastojao da dolaze u dodir sa Njegovim bračnim družicama i da tako budu potpuno poučene. Prečiste družice Božijeg Poslanika imale su veliki utjecaj na ženski svijet i taj blagotvorni utjecaj je bio od presudne važnosti u vjerskom životu i napredovanju.

Sve družice Božjeg Poslanika osim hazreti Ajiše bile su starije žene i od reda neopskrbljene i nezbrinute udovice. Hazreti Ajiša kao najmlađa najviše se je u naučnom pogledu okoristila od Božjeg Poslanika, a osim toga je i najbrže shvaćala i primala. Njenim dolaskom u dom Božjeg Poslanika na obzorju se pojavilo novo životno svjetlo. Ono, što je ona naučila od Božijeg Poslanika, to je kasnije za ženski svijet kao ravnu polovicu ljudskoga roda bilo od presudne važnosti i buktinja, koja je tome dijelu ljudskoga roda osvjetljavala puteve.

(Nastaviće se.)

JEDAN LIJEP PRIMJER DOBRA RADA.

Prije 2 mjeseca je osnovan u Bos. Dubici pododbor muslimanskog kulturnog društva »Narodne Uzdanice«, i kroz to kratko vrijeme taj odbor je počeo da radi najbržim tempom, koji se može zamisliti.

Taj rad se vidi u tome, što je pomenuti odbor za to kratko vrijeme priredio 2 mevluda i 2 zabave, a sada se bavi mišlju, da osnuje i čitaonicu, iako je to ovdje vrlo škakljivo pošto do sada u ovom gradu čitaonice nije nikada bilo.

Iako je ovdje svijet jako konzervativan, pa se teško mire sa novotarijama, ipak je bio odličan uspjeh mevluda, kojeg je pomenuti odbor priredio. Recitovan je mevlud Dr. Safvet-bega Bašagića, koji je odlično uspjeo. Izvježban je bio i hor, koji je recitovao mevludske ilahije. Uspjeh pomenutog mevluda treba da se pripiše ovdašnjem pretsjedniku gosp. Ceriću Miralemu, svršenom đsku Šerijatske gimnazije, a sadašnjem studentu prava.

U prošlu nedjelju 19. januara 1936., ovaj pododbor je priredio i zabavu, koja je bila odlično posjećena. Pretsjednik gosp. Cerić Miralem je održao odličan govor o osnutku i ciljevima »Narodne Uzdanice«, pa je sa pozornice bio ispraćen burnim aplauzom. Osim ostalih tačaka programa diletanti istog društva su izveli na zadovoljstvo publike komediju »Sumnjivo lice« od Branislava Nušića.

Ovo je jedan od lijepih primjera dobra rada, jer je ovo društvo pokrenuto među omladinom, koja je ambiciozna u svom radu.

Bos. Dubica, 23. I. 1936.

Šerić Muharem.

NABAVKA 70 KOMADA ČEBADI.

Uprava niže poljoprivredne škole u Butmiru, održaće na dan 25. februara ov. god. u 11 sati prije podne prvu ofertalnu licitaciju za nabavku: 70 komada čebadi vojničkog tipa sa trobojkom i utkanim monogramom »P. š.« ćirilicom.

Uslovi se mogu vidjeti u kancelariji škole u Butmiru.

POSTAVLJENI.

Ministar prosvjete postavio je **Aliju S. Ahmića,** svršenog učenika Gazi Husrevbegove medrese, za privremenog vjeroučitelja Narodne osnovne škole u Zenici.

Saliha S. Šestića, svršenog učenika Gazi Husrevbegove medrese, za privremenog vjeroučitelja Narodne osn. škole u Sarajevu.

LISTAK

Hadžimehanović Refik — Konjic:

Da sam znao ranije...

Allah će oprostiti, prošapta tiho Agan, starac u šezdesetoj godini u mračnoj sobi, sjedeći na šiltetu kraj odžaka. brada mu je bijela kao vuna, a u ruci drži tespih i lagano zrno po zrno premeće. Tiho uči Subhanallah Allah... Allah... Oronuo je ,nemoćan za svaki tjelesni posao i rad. Imetak, koji mu je ostao iza oca u nasljeđe popio je i potrošio u mladim godinama, kad je bećarovao, kad je duge noći provodio u veselju i zabavi, a dane u spavnju i ljenčarenju.

Tada je bio »ugledan i pribran«, i svak mu je vikao: lepe! Merhaba Aganaga! Kako je? — padali su upiti. On bi veselo razvukavši usta odgovorio sa ponosom: Ejvala, dobro Allahu šućur, nikad bolje u gora doba! — I tu bi se malo nasmjehnuo.

U užitku mladosti dani su prolazili kao avet, kao mutna voda, a godina se nizala jedna za drugom. Mladost je zamijenila starost, bogatstvo siromaštvo, zdravlje bolest i tako sve redom, dolazilo gore iza goreg.

Njive i kuće su se ispisivale i prelazile drugome u vlasništvo, a Agan je postajao svaki dan lakši od briga i novaca, i sad kad bi najvolio da živi, sada ispašta svoje grijehe i želi svega, pa čak i hljeba.

Ponos se njegov više ne diže, sada nema više one susretljivosti kao prije. Laskavi prijatelji mu više ne viču merhaba kao prije, prolaze kraj njega i gledaju ga podrugljivo.

Osjeća tugu i bol u srcu ali sad je sve kasno. Sjeti se svoga uživanja i gorko proplače, suze ga guše. Kroz plač ponekad tiho progovori: »Sudbino moja huda! Da sam znao bar ranije, da sam poslušao kad su mi govorili, ali sad je kasno — Allah — Allah!«

Srpanjska jutarnja svježina. Sunce se pomaljaše i svojim zrakama probijaše u sobu kroz mutna prozorska stakla. On, Agan toga jutra izašao je u čaršiju da nešto potraži i da propusti kroz grlo malo sira i hljeba. Time zadovoljava sve svoje potrebe.

Došao je do prvog dućana, svog poznanika Alije. Stupi u dućan i poviče: Merhaba Alija, kako si? — Alija mu povisokim glasom i sa srca odgovori: Merhaba, dobro Allahu šućur. — Odmah mu ponudi drvenu klupicu da sjedne. Agan se spusti i uzdahnu. Alija mu donese vruć somun, jer je znao da je gladan. Agan ga radosno prihvati koštunjavim rukama i poče da halapljivo zalogaje mota i jede. Pošto je pojeo zahvali se Aliji i moleći Allaha da ga nagradi polako izađe.

Išao je lagano teturajući, koštunjave ruke su mu drhtale, a staračke noge klecale. Bilo ga je žalosno pogledati. Požalio bi ga svaki, ko je znao njega i njegov život. Išao je tiho i pobožno je molitvu šaputao.

Ušao je u kuću i stropoštao se na šilte. Bolest poče da ga pati. Samoća, bijeda, ali više je sve kasno. Ležao je do jeseni. Neko bi ga obišao i donio mu štogod a on bi zahvaljivao i dugo ga gledao.

Jednoga jesenskog dana smrt dokrajči njegov bijedni život.

Na samoj samrti Alija mu donese parče pečena mesa i hljeba, da se okrijepi.

Agan ga pogleda i zaplače. Suze mu poteku niz lice i tiho po zadnji put prošapće:

— Da će Allah, da sam znao ranije...

Glava mu padne na jastuk, a pogled očinji mu ostane prikovan na Aliji.

I tako se utrnu jedan patnički život, komu obijest mladosti spremi mnogobrojna razočaranja...

Ing. Omanović Salih, Sarajevo:

Izlučenje mera i baltilika u Bosni i Hercegovini

(Svršetak.)

Svi ovi izlučeni šumski kompleksi morali bi se staviti pod policajno šumsko-gospodarstvene mjere (norme), koje propisuje novi zakon o šumama, kao na pr. u pogledu iskorišćavanja, čuvanja i odgoja podmlatka. Kod ovog nije važno da se istakne činjenica, da su državne šume u blizini ljudskih naseobina radi neprekidnog iskorišćavanja sjekirom i stokom najviše propale i u većini slučajeva postale zakržljale šikare, koje bi se u izvjesnom i vrlo kratkom vremenu mogle vrlo lako prirodno podmladiti; osobito zakržljale hrastove, bukove i grabove šikare. Takovi kompleksi morali bi se sukcesivno i u izvjesnim turnusima stavljati pod zabranu, pa kad bi se jedan dio podgojio imao bi da se otvori a pod zabranu da se stavi drugi.

To bi bio jedini korisni način izlučenja šuma, jer bi se tako narod naučio na racionalno i intenzivno gospodarenje, a odučio od pustopašnog i ekstenzivnog dosadašnjeg gospodarenja.

Napominjem da bi se izvjesnom zakonskom odredbom trebalo bezuvjetno zabraniti upotreba drvenog materijala, a naročito mladog hrasta za ograđivanje zemljišta. Poljoprivredne referente trebalo bi obvezati, da narod u tome smislu podučavaju i da ga za slučaj neophodne potrebe ograđivanja upute na podizanje živica. Za ograđivanje zemljišta, dosada se putem servitutnog prava trošila ogromna masa drvenog materijala, a naročito mladog hrasta. To bi trebalo apsolutno isključiti iz prava služnosti. Što se tiče dobivanja same drvene građe, a ta bi se trebala svesti na minimum, pa gdjegod se može na mjesto drveta upotrebiti kamen, ciglu ili opeku da se tako i učini. Jedino bi trebalo da se ostavi upotreba drveta za popravak već postojećih zgrada. I samo gospodarstveno oruđe (ljes) moglo bi se sukcesivno upotrebljavati iz željeza kao i racijonalne sprave za obrađivanje zemlje, u čemu bi narod trebao da bude po poljoprivrednim referentima poučen.

Ovo bi bile mjere od zamašne vrijednosti, da se mogne osigurati podmladak, čim bi veći kompleksi sadašnjih državnih šuma bili lakše izlučeni ispod dosadanjeg neracijonalnog vršenja prava služnosti po zemljoradnicima, a od toga bi i opštine i država imala ogromne koristi.

U većem dijelu Bosne ove će se mjere lakše provoditi, jer se tu u većini srezova nadomak općina nalaze još očuvane državne šume, koje bi se trebale staviti pod privredni plan, a negdje pod zabrane i prirodno, odnosno umjetno pošumljavanje. Ovo je pitanje, kako rekoh, za bosanske krajeve lakše to više, što su stanovnici krša Hercegovine i nekih srezova Bosne u većini slučajeva vezani jedino na koristi od produkata stočarstva. U ovim će krajevima biti nužno izlučivanje mnogih šikara za općinsku pašu.

Izlučenje mera osobito za krško stanovništvo ići će puno brže, jer su prilike mnogo nepovoljnije nego pri izlučivanju baltalika. Važno je ovdje pitanje, da li se provađa izlučenje mera u šumovitim krajevima Bosne ili u krškam krajevima Hercegovine i nekih srezova Bosne (Duvno, Livno, Glamoč, Foča i t. d.).

Da bi se ovo pitanje u principu riješilo, moramo ponajprije biti na čistu, da se od ovih mjera izluče t. zv. visoki alpinski pašnjaci (planine) srezova: Nevesinje, Foča, Gacko, Konjic, Sarajevo, Travnik, Prozor, Glamoč, Livno i Tomislavgrad, te da se ovi u smislu § 89. zak. o šumama ne proširuju. Gdje postoje sporovi između susjednih općina ovih pašnjaka, a to je u većini slučajeva, trebalo bi ove riješiti po posebnim lokalnim komisijama, imajući principijelno u vidu, da su ti sporovi nastali usljed privredne nužde, te bi se imale riješiti po mogućnosti u korist susjednih općina. Za ovo govore u glavnom ove činjenice.

Kako smo već rekli, otomanska uprava u glavnom nije vodila nikakva računa o iskorišćavanju suvata (pašnjaka) te je tek bivša austro-ugarska uprava, prema zatečenim prilikama i zuzetnim iskorišćavanjima iste ograničila, predajući ih na ljetna iskorištavanja t. zv. planinštarima iz tuđih susjednih ili drugih srezova radi njihovog stečenog prava služnosti. Tu je austro-ugarska uprava određivala za svakog planinštara-kolibara izvjestan broj marve, koji smije pâsti na tim planinama. To stanje kako je austrougarska uprava već prije 40 godina u mnogim planinama odredila nije bilo oportuno za susjedne općine, jer su ove povećanjem žiteljstva morale mnoge državne parcele radi socijalne nužde pretvarati u poljoprivredna tla. Povećanjem žiteljstva povećavao se je i broj marve, a pošto je u dotičnoj općini razmjerno prema većem broju marve bivalo sve manje državnog zemljišta potrebnog za pašu, to su ove općine morale radi očuvanja svoje eksistencije prelaziti granice visokih alpinskih pašnjaka, čime su nastajali dugotrajni i teški sporovi.

Da sporove visokihalpinskih pašnjaka treba likvidirati u korist susjednih općina, govori i ta činjenica, što su visoki alpinski pašnjaci zauzimali ogromne prostore državnog zemljišta od više hiljada hektara, gdje se paša samo ekstezivnim načinom iskorišćavala. Kada se ovo iskorišćavanje stavi pod izvjesni privredni plan, nastaće intenzivno iskorišćavanje, pa će i sa istim brojem marve planinštari moći za vrijeme ljetne sezone da izdrže lakše i bolje svoj broj marve. U koliko je potrebno da se uspostavi privredni plan iskorišćavanja za t. zv. planine isto je to potrebno i za t. zv. općinske paše, koje će se izlučiti za iskorišćavanje opštinara, i kad će se moći mnoge parcele državnog zemljišta podjeljivati putem kolonizacije siromašnim općinarima. Na ovaj će se način prinos na travi najmanje podvostručiti, čime će se pridonijeti kako smo naprijed spomenuli, da će se na istome kompleksu moći dva puta više marve držati, nego što je dosada usljed ekstenzivnog iskorišćavanja državne paše bilo. Mi ćemo dakle u ovome kao i kod šumarstva uvesti intenzivno iskorišćavanje paše.

Da ovo polučimo, razdijelićemo paše na kategorije, što će nam biti mjerilo kako da koju pašu obzirom na njenu privredu prema prednjem uredimo.

Za tu svrhu uvešćemo 4 razreda paše.

I. razred:

Srednje paše za goveda. To su ravne i ne sasvim strmo ležeće površine sa zatvorenim pokrivalom zemlje, u kojem se nalazi dosta korova. Iznos hrane po jednom hektaru, reducirano u sijenu, iznosi 2.6 do 2.8 kvintala, sa kojom se hranom može prehraniti 1.4 do 1.5 komada goveda, težinom od 350 do 400 kg., ili 10.1 do 10.9 kom. ovaca.

II. razred:

Slaba paša za goveda. To su suhe paše u ravnicama i na brežuljcima sa malo boljim pokrivalom zemlje nego kod trećeg razreda. Iznos hrane reducirano u sijeno po jednom hektaru iznosi 1.6 do 2.4 met. centa, a za jedno normalno goveče od 300 do 400 kg., te se može kroz 200 dana prehraniti 0.8 do 1.3 kom. goveda ili 6.2 do 9.3 komada ovaca.

III. razred:

Mršave paše za ovce. Ovdje je sastav tla kameniti krš, pijesak i šljunak sa boljim pokrivalom, dakle strme strane te iznos hrane reduciran u sijeno iznosi po jednom hektaru 0.8 do 1.2 met. cent. sa kojom se hranom mogu prehraniti 3.5 do 5 kom. ovaca.

IV. razred:

Najslabije paše za ovce. To su predjeli kao pod 3) sa vrlo rijetkim pokrivalom, dakle strme strane i suhi obronci. Iznos hrane po jednom hektaru iznosi 0.3 do 0.6 met cent., iz čeka se mogu prehraniti 1.5 do 2.2 komada ovaca sa težinom od 30 do 35 kg. a kroz 200 dana.

Prema tome ćemo imati tri vrste paša i to paše visoravni, paše brežuljaka i paše nizina, koje ćemo prema gornjem lako moći svrstati u jednu od gore spomenutih kategorija, pa ćemo na broj stoke u dotičnoj općini, a poznavajući površinu svega državnog zemljišta, određenog za pašu odrediti kapacitet paše i prostorno je razdijeliti obzirom na iskorišćavanje. Kod slabijih paša unećemo odjeljke veće, a kod boljih manje, da mognemo eventualno višak na državnom zemljištu upotrebiti u druge (kolonizacione) svrhe.

Kako vidimo, uspostavom privrednog plana za pašnjake općinske i visoke polučuje se dvoje: Intenzivno iskorišćavanje i dobivanje zemljišta za kolonizacione objekte siromašnog žiteljstva.

Radi uređenja paša općinskih (planina) biće nužno progovoriti o slijedećim mjerama i faktorima, koji će utjecati na sam intezitet paše obzirom na kraj i sastav tla kao i klimatske, ortografske, hidrografske i druge prilike.

Izračunavanje doprinosa na hrani na izvjesnoj plohi paše obzirom na jedinicu, broj sitne odnosno krupne stoke, može se samo praktičnim načinom za pojedine paše ustanoviti, koje ćemo načine niže opisati.

Da se tome pristupi moramo uzeti u obzir slijedeće razloge i upoznati se sa karakterom pojedinih paša.

Za razliku od livada na pašama nastaje jaka reprodukcija trave usljed neprestanog pogrizavanja po marvi, pa za to je trava na pašama puno gušća nego na livadama. Prema tome paše daju kud i kamo viši prihod na travi nego livade. Reprodukcija trave na paši ovisi dakle najviše od samog načina paše kao i od gajenja paše, o kojim će momentima zavisiti i prihod iste. Iskorišćavanje paše mora onda uslijediti, kada je životna energija trave sasma probuđena i kada biljke hranu izkorijenja u punoj mjeri primaju. Ovaj se princip pri iskorišćavanju mora imati u vidu, jer se je na tome mnogo štetilo, pošto su najprije najbliži krajevi paša iskorišćavani, pa onda tek sve udaljeniji i udaljeniji, na kojima je trava već prezrela i odrvenila bez sokova i bez kakve važnosti za prehranu. Dakle pravo iskorišćavanje paše i nepostoji, nego samo lutanje marve, bez ikakva plana tako da se veći dio trave pregazi i uništi usljed čega može nastati oskudica na travi, odnosno prehrani.

Kod izlučenja mera i baltalika moramo ovo zlo iskorišćavanja paše imati u vidu, te isto sa najvećim srestvima pobijati. Da se to postigne, moraćemo paše koje bilo vrsti razdijeliti kako smo rekli na »sječine« (odjeljke) radi sukcesivnog iskorišćavanja, te kad se jedan odjeljak iskoristi, da se pređe na drugi.

Izračunavanje potrebne hrane.

Za izračunavanje potrebne hrane uzima se trava reducirana na sijeno tako, da jedno normalno goveče treba dnevno 9 kg., a za normalnu ovcu 1.12 kg. sijena. Jedno normalno goveče uzelo bi se kao 8 komada ovaca ili troje junadi ispod jedne godine, ili dvoje junadi iznad jedne godine dana.

Potpuna hrana za jednu vrst stoke jednaka je produktu iz dnevnog potroška hrane i dana, za koje vrijeme marva probavi na paši, a koje je vrijeme prema metereološkim i klimatskim prilikama između 120 do 200 dana. na pr. 200 dana $\times$ 9 kg. (dnevni potrošak) jednako je 1.800 kg. za jedno goveče, a za jednu ovcu 230 dana $\times$ 1.12 kg. jednako je 257 kg. sijena.

Ako je na pr. za jednu pašu od jednog hektara nađeno 1400 kg. godišnjeg doprinosa u sijenu, to je za prehranu jednog govečeta potrebno prema gornjem: $1800 : 1400 = 1.28$ ha, a za jednu ovcu: $157 : 1400$ daje $= 0.16$ ha ili 1.6 dunuma ove paše potrebne za godinu dana.

Eto tako bi bili u stanju lako izračunati potrebu hrane na paši po pojedinim kategorijama.

Ovo obračunavanje u glavnom ovisi od trajanja paše, koja je o mnogim momentima ovisna, pa će se za svaki pojedini kraj morati uzeti posebni broj dana trajanja godišnje paše, koji će obzirom na razne prilike u Bosni i Hercegovini biti veoma različiti.

Napominjem, da što se tiče izlučenja paša u sjevernim krajevima Bosne, da će ovo izlučenje malo zasijecati u stvarna pitanja, jer zapravo imade vrlo mali broj paša, na koje bi se ovo uređenje odnosilo, pa će se ovo pitanje ticati najviše krajeva Hercegovine, srednje, istočne i zapadne Bosne.

Pri završetku ove radnje napominjem, da sa namjerom nijesam nigdje pomenuo držanje i prehranu koza, jer sam njih isključio uopšte iz držanja na državnom zemljištu, što i novi zakon o šumama predviđa sa mnogim svojim odredbama, pa bi kod izlučenja mera i baltalika u Bosni i Hercegovini ,a naročito u ovoj posljednjom, trebalo ovu vrst stoke sasma dokinuti ili da je zemljoradnik zamijeni sa drugom kojom vrstom, na pr. ovcom.

Vlasnik i urednik: Hafiz Muhamed Pandža. — Odgovorni urednik: Asim Šabanović, direktor. — Za »Novu Tiskaru« Vrček i dr.: Stjepan Vrček.